

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΣΤΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

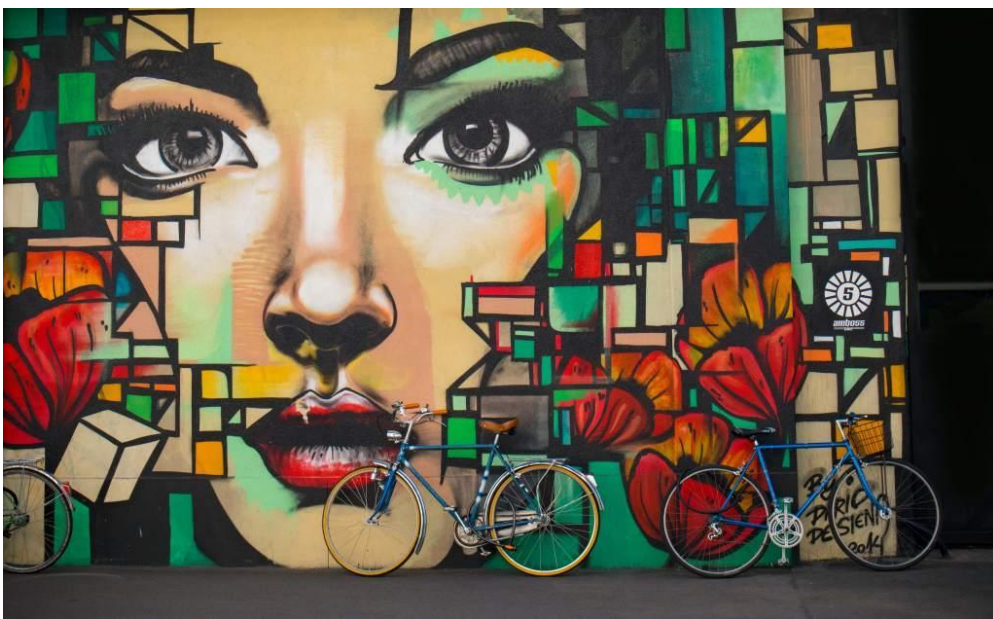
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

**Περιφερειακές Ανισότητες στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές
Βιομηχανίες και η επίδραση του Προγράμματος «Δημιουργική
Ευρώπη»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μαρία Τρυφιάτη

A.M.: 0820M024

Αθήνα, 2022

Εικόνα 1: Εξωφύλλου Creative Europe

(Πηγή: <https://aer.eu/first-calls-under-the-creative-europe-2021-27-have-been-launched/>)

Τριμελής Επιτροπή

Βασίλειος Αυδίκος, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων).

Ιωάννης Ψυχάρης, Πρόεδρος Τμήματος Παντείου Πανεπιστημίου.

Στέλλα-Σοφία Κυβέλου-Χιωτίνη, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου.

Copyright © Μαρία Τρυφιάτη, 2022

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Περίληψη

Ο Πολιτισμός είναι ένας συνδεδετικός κρίκος για όλες τις χώρες της Ευρώπης. Οι τέχνες, η λογοτεχνία, η μουσική είναι μία κοινή πολιτισμική κληρονομιά που συντέλεσε στην γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία και ενέπνευσε πολλές χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο. Η κοινή πολιτισμική κληρονομιά είναι αποτέλεσμα ανταλλαγής γνώσεων, μεταναστευτικών ροών και δημιουργίας με βάση την γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία.

Συνέπεια του ανωτέρου είναι η δημιουργία των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών. Οι ΠΔΒ δημιουργήθηκαν για να προωθήσουν τα έργα και τις δημιουργίες των καλλιτεχνών και να γίνουν γνωστά και αναγνωρίσιμα στο ευρύ κοινό. Η τεχνολογική εξέλιξη συντέλεσε στην προσπάθεια αυτή και οδήγησε τις ΠΔΒ στο να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Χάρη στην εξωστρέφεια, την καινοτομία και την τεχνολογία, οι ΠΔΒ κατάφεραν να διαδώσουν στον κόσμο τις αξίες, τα έθιμα και τα ήθη της κάθε χώρας.

Οι ΠΔΒ, τα τελευταία χρόνια, συνεισφέρουν στην ανάπτυξη της «Δημιουργικής Οικονομίας» με την ανάπτυξη πόρων, την αύξηση της απασχόλησης, της εξωστρέφειας, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής. Με βάση τα ανωτέρω, η Ε.Ε. στήριξε τις ΠΔΒ με την χάραξη πολιτικών για την ενίσχυση του Πολιτισμού και την μεγέθυνση της οικονομικής συνεισφοράς. Ένα σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση των ΠΔΒ είναι το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη».

Το Πρόγραμμα συμπεριλαμβάνει δύο τομείς τον «Πολιτισμό» και τα «Media» και δημιουργήθηκε για την εξοικονόμηση πόρων και την χρηματοδοτική διευκόλυνση των επιχειρήσεων και των καλλιτεχνών. Η Ε.Ε. έδωσε μεγάλη βάση στην Πολιτική Συνοχής και προσπάθησε να ακολουθήσει την ίδια πολιτική και στο Πρόγραμμα αυτό.

Αναλύοντας την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρείται ότι προκύπτουν περιφερειακές ανισότητες και η παρούσα διπλωματική εργασία θα κάνει μία ανάλυση στις περιφερειακές ανισότητες και πως το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» επιδρά στις ΠΔΒ. Η Ε.Ε. προσπάθησε με τις πολιτικές της να εξισορροπήσει τις οικονομικές διαφορές μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών με τις λιγότερο ανεπτυγμένες με την βοήθεια του Προγράμματος. Όμως οι πόροι της Ε.Ε. δεν επαρκούν για την περιφερειακή σύγκλιση και το πρόγραμμα αποδεικνύεται να είναι περισσότερο ανταγωνιστικό, παρά Πολιτικής Συνοχής.

Το πλαίσιο για την αξιολόγηση της πολιτικής του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» είναι ένας συνδυασμός των οικονομικών και πολιτιστικών στόχων της Ε.Ε. μαζί με την εφαρμογή των πολιτικών και του Ευρωπαϊκού Δίκαιου. Αποδεικνύεται ότι η έννοια Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες είναι συνυφασμένη με την οικονομία της κάθε χώρας, καθώς το κάθε έργο ενός καλλιτέχνη αντικατοπτρίζεται σαν «οικονομικό προϊόν». Αν και η προσπάθεια της Ε.Ε. για ισορροπία των οικονομικών με των πολιτιστικών στόχων είναι αρκετά ικανοποιητική, το Πρόγραμμα είναι ανταγωνιστικό και δημιουργεί ανισότητες καθώς υπάρχει Ιδιωτική Συμμετοχή κατά 40%, ένα υψηλό ποσοστό που αποκλείει ένα μεγάλο αριθμό καλλιτεχνών και επιχειρήσεων που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των ΠΔΒ είναι ότι τείνουν να συγκεντρώνονται σε έναν χώρο και ιδιαίτερα σε μεγάλες πόλεις και σε μητροπολιτικές περιοχές. Η ανάπτυξη μιας πόλης είναι η προσέλκυση της δημιουργικής τάξης με σκοπό την

ανάπτυξη νέων ιδεών, νέων τεχνολογιών και γενικότερα νέων έργων. Η δημιουργική τάξη προσελκύεται από πόλεις που είναι κυρίως πολυπολιτισμικές καθώς θα εμπνευστούν από την διαφορετικότητα και την ανεκτικότητα. Συνέπεια αυτού είναι και η προσέλκυση της Βιομηχανίας που ασχολείται με τις ΠΔΒ. Η παρούσα μελέτη θα προσπαθήσει να αποτυπώσει και να αναλύσει τις περιφερειακές ανισότητες που υφίστανται οι ΠΔΒ με βάση τις επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» σε περιφερειακό επίπεδο (Κατηγορία NUTS 2) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Abstract

Culture is a connection bond for all European countries. Art, literature, music are a common cultural heritage that has contributed to linguistic and cultural diversity and has inspired many countries around the world. The common cultural heritage is the result of knowledge exchange, migration flows and creation based on linguistic and cultural diversity.

The consequence of the above is the creation of the Cultural and Creative Industries (CCI). CCI were created to promote the work and creation of artists and to make them known recognizable to the general public. Technological development contributed to this effort and led the CCI to adapt to changing conditions. Thanks to extroversion, innovation and technology, CCI have managed to spread the world the values, customs and ethics of each country.

In recent years, CCI have contributed to the development of the "Creative Economy" by developing resources, increasing employment, extroversion, competitiveness and social cohesion. Based on the above, the EU supported the CCI by formulating policies to strengthen Culture and increase its financial contribution. An important tool for strengthening CCI is the «Creative Europe» Program.

The Program includes two areas "Culture" and "Media" and was created to save resources and financial facilities for businesses and artists. The EU gave a great basis to Cohesion Policy and tried to follow the same policy in this Program.

Analyzing the course of the European Union, it is observed that regional inequalities are high and the present bachelor's thesis will make an analysis of regional inequalities and how the "Creative Europe" Program affects the CCI. The EU tried with its policies to balance the economic differences between the developed countries with the less developed ones with the help of the Program. But EU resources are not enough for regional convergence and the program is proving to be more competitive than Cohesion Policy.

The framework for evaluating the policy of the Creative Europe Program is a combination of the EU's economic and cultural objectives, together with the implementation of policies and European Law. It turns out that the concept of Cultural and Creative Industries is intertwined with the economy of each country, as each work of an artist is reflected as an "economic product". Although the EU effort for balance of economic with cultural goals is quite satisfactory, the Program is competitive and creates inequalities as there is Private Participation by 40%, a high percentage that excludes a large number of artists and companies that cannot afford it.

One of the main features of CCI is that they tend to be concentrated in one area and especially in large cities and metropolitan areas. The development of a city is the attraction of the creative class in order to develop new ideas, new technologies and new

projects in general. The creative class is attracted to cities that are mostly multicultural as they will be inspired by diversity and tolerance. The consequence of this is the attraction of the Industry that deals with CCI. This study will try to capture and analyze the regional disparities that exist in the CCI based on grants from the Creative Europe Program at regional level (NUTS Category 2) in the European Union.

Key Words

Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, πολιτισμός, περιφερειακές ανισότητες, πολιτική Συνοχής, culture, media, Cultural and Creative Industries, creative Europe

Ευχαριστίες

Για την συγγραφή και την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου Βασίλειο Αυδίκο, Επίκουρο Καθηγητή Παντείου Πανεπιστημίου για την ανάθεση του θέματος όπως επίσης και για την βοήθεια του και την υποστήριξή του κατά την διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας. Τον Πρόεδρο του τμήματος Ψυχάρη Ιωάννη για τα πολύτιμα εφόδια που αποκόμισα από το μάθημα του καθώς και για την συμμετοχή του στην τριμελή επιτροπή και τέλος την καθηγήτρια Στέλλα-Σοφία Κυβέλου-Χιωτίνη για την συμμετοχή της στην τριμελή εξεταστική επιτροπή.

Περιεχόμενα	
Περίληψη	3
Abstract	4
Key Words	5
Ευχαριστίες	5
Πίνακες-Εικόνες	7
Πίνακας Συντομογραφιών	7
Εισαγωγή	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες	9
1.1: Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες	9
1.2: Θεωρητικό Υπόβαθρο	10
1.3: Ορισμοί και αξίες των Πολιτιστικών Δημιουργικών Βιομηχανιών.	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο Πολιτισμός και οι Πολιτικές Στήριξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	13
2.1: Ο Πολιτισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση	13
2.2: Πολιτικές Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον Πολιτισμό και τις Δημιουργικές Βιομηχανίες.	14
2.3: Πολιτική Συνοχής	18
2.4: Περιφερειακές Ανισότητες	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»	22
3.1: Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»	22
3.1.1: Προτεραιότητες του πολιτισμού 2021	24
3.1.2: Διατομεακά ζητήματα	24
3.1.3: Έργα Ευρωπαϊκής Συνεργασίας.	25
3.1.4: Διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου.	26
3.2: Θεσμικό και Κανονιστικό Πλαίσιο	27
3.3: Στόχοι του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη».	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ερευνητικά Ερωτήματα-Μεθοδολογία	33
4.1: Μεθοδολογικό Πλαίσιο	33
4.2: Διατύπωση Ερευνητικών Ερωτημάτων	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Επεξεργασία-Ανάλυση	35
5.1: Εισαγωγή	35
5.2: Capacity Building	36
5.3: Festivals	39
5.4: Networks	44
ΤΡΥΦΙΑΤΗ ΜΑΡΙΑ	6

5.5: Platforms	46
5.6: Σύνολο των Επιχορηγήσεων	49
Συμπεράσματα	51
Βιβλιογραφία	53

Πίνακες-Εικόνες

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ CREATIVE EUROPE	2
ΕΙΚΟΝΑ 2: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ.....	10
ΕΙΚΟΝΑ 3: CULTURE	14
ΕΙΚΟΝΑ 4: CULTURE AND CREATIVITY.....	27
ΕΙΚΟΝΑ 5: MEDIA-CREATIVE EUROPE	33
ΠΙΝΑΚΑΣ 1:CAPACITY BUILDING 2014-2020.....	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 2:FESTIVALS 2014-2020.....	40
ΠΙΝΑΚΑΣ 3:NETWORKS 2014-2020.....	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 4:PLATFOMS2014-2020	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 5:ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ PROJECT 2014-2020.....	50
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1:ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ CAPACITY BUILDING 2014- 2020	39
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2:ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ FESTIVALS 2014-2020	43
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ NETWORK 2014-2020	46
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ PLATFOMS 2014-2020.....	49
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ 2014-2020	50

Πίνακας Συντομογραφιών

- ΑΕΕ: Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα
- ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΠ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
- ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- ΟΝΕ: Οικονομική Νομισματική Ένωση
- ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
- ΠΔΒ: Πολιτιστικές Δημιουργικές Βιομηχανίες
- ΣΕΕ: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΣΛΕΕ: Συνθήκη για την Λειτουργία της Ε.Ε.
- ΤΠΕ: Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας
- ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
- CCI: Cultural and Creative Industries

Εισαγωγή

Οι Πολιτιστικές Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ) αποτελούν μία αχαρτογράφητη περιοχή, η οποία δεν έχει μελετηθεί επαρκώς όσον αφορά στον αντίκτυπό τους στο επίπεδο οικονομικών δραστηριοτήτων των επιμέρους κλάδων. Προσπαθούν να προστατεύσουν, να διατηρήσουν και να προβάλλουν διάφορες μορφές του Πολιτισμού και των τεχνών καθώς και να δημιουργήσουν νέες μορφές πολιτισμού με την βοήθεια της τεχνολογίας και της ψηφιοποίησης. Συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή, στην εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα.

Οι ΠΔΒ δημιουργήθηκαν με την διάθεση και την προσφορά των δημιουργών, την ύπαρξη ενός καταναλωτικού κοινού πρόθυμου για πολιτιστικά αγαθά και την διάθεση επαρκών χρηματικών κεφαλαίων, είτε με την μορφή επιχορηγήσεων είτε με την μορφή επενδύσεων-δανείων. Με την τεχνολογική εξέλιξη και τις εφαρμογές της, οι ΠΔΒ δεν χρειάζονται μεγάλα χρηματικά κεφάλαια, αλλά ευστροφία, δεξιοτεχνία και προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Οι ΠΔΒ με την εξωστρέφεια, τον πολιτισμό και την καινοτομία μπορεί να διαδώσει στον κόσμο τις αξίες, τα ήθη και τα έθιμα σε κάθε χώρα.

Η γρήγορη ανάπτυξη που σημείωσε ο κλάδος τα τελευταία χρόνια διεθνώς, οδήγησε στην αυτονομία του και στην αναγνώριση της οικονομίας του. Οι ΠΔΒ περιλαμβάνουν την διαφήμιση, την αρχιτεκτονική, το σχέδιο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα μουσεία, την λογοτεχνία και άλλες μορφές τέχνης και πολιτισμού.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία θα γίνει μία προσπάθεια καταγραφής της επίδρασης του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες και θα μελετηθεί εάν ενισχύονται οι περιφερειακές ανισότητες στον τομέα αυτόν ή εάν οι χρηματοδοτήσεις του προγράμματος θεραπεύουν εν μέρει τις περιφερειακές ανισότητες στον τομέα των ΠΔΒ.

Στο πρώτο κεφάλαιο αποτυπώνεται μία θεωρητική προσέγγιση στο τι είναι Πολιτιστικές Δημιουργικές Βιομηχανίες, αναφέρονται οι ορισμοί και οι διαφορετικές προσεγγίσεις που καταγράφονται στην διεθνή βιβλιογραφία καθώς και οι αξίες και οι πολιτικές που εφαρμόζονται για την προστασία τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα γίνει μία αναφορά στον Πολιτισμό και τις Πολιτικές στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) όσον αφορά στις ΠΔΒ καθώς και μία ανάλυση για την Πολιτική Συνοχής και το τι είναι Περιφερειακές ανισότητες.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, οι στόχοι του Προγράμματος όπως επίσης και τις προτεραιότητες του πολιτισμού και τα ζητήματα που θα συνεισφέρει σημαντικά το πρόγραμμα, όπως είναι για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, της ισότητας, της διαφορετικότητας και της διακρατικής συνεργασίας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται το μεθοδολογικό πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας και αναλύονται τα ερευνητικά ερωτήματα που προέκυψαν από την συγγραφή της μελέτης. Τέλος στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται η επεξεργασία των στοιχείων από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) και καταγράφονται τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα.

Από τα ανωτέρω, προκύπτει η σημασία της αποτύπωσης των συγκεκριμένων θεμάτων για την προσπάθεια μείωσης των περιφερειακών ανισοτήτων στις ΠΔΒ σε Ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς είναι ένα διαχρονικό ζήτημα που χρειάζεται μελέτη και ανάλυση για την προσπάθεια λύσης και δημιουργίας πολιτικών για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες

1.1: Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες

Τα τελευταία χρόνια οι Δημιουργικές Βιομηχανίες συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομία της κάθε χώρας. Συγκεντρώνουν πόρους και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της «δημιουργικής οικονομίας». Συνεισφέρουν στην αύξηση της απασχόλησης, της εξωστρέφειας, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής.

Οι Δημιουργικές Βιομηχανίες δοκιμάστηκαν αρνητικά με την οικονομική κρίση και τώρα με την πανδημία Covid-19, καθώς πολλές εκδηλώσεις ακυρώθηκαν, τα θέατρα και τα μουσεία έκλεισαν μιας και δεν είχαν την ίδια προσέλευση των προηγούμενων χρόνων. Για να βελτιώσουν την οικονομία τους, έδωσαν έμφαση στην ανάπτυξη της τεχνολογίας και στην δημιουργία νέων μορφών πολιτισμού μεριμνώντας πάντα την προστασία και τα πνευματικά δικαιώματα.

Ο Όρος Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες ή κλάδοι του Πολιτισμού και δημιουργικότητας (στο εξής ΠΔΒ) συνήθως περιλαμβάνει τις βιομηχανίες των εκδόσεων και εκτυπώσεων, την αρχιτεκτονική και το ειδικευμένο σχέδιο (design), την τηλεόραση και το ραδιόφωνο, την παραγωγή μουσικής και κινηματογραφικών ταινιών, τις αναπαραστατικές και εικαστικές τέχνες, την παραγωγή διαφημίσεων, τα μουσεία και τις βιβλιοθήκες, τη φωτογραφία και την παραγωγή λογισμικού. Έτσι μπορεί να περιλαμβάνει αμιγώς πολιτιστικά αγαθά, αλλά και αγαθά τα οποία είναι προϊόντα μιας ευρύτερης δημιουργικής διαδικασίας. (Αυδίκος 2014).

Τα ανωτέρω αγαθά και υπηρεσίες προστατεύονται από νόμους περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Τα αγαθά αυτά, παράγουν αξίες που είναι δύσκολο να μετρηθούν με οικονομικούς όρους, αλλά συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας πόλης, περιφέρειας, χώρας. Πέρα από αυτές τις αξίες, υπάρχει και η άμεση οικονομική αξία, η οποία συντελεί και στην εμπορευματοποίηση του σύγχρονου πολιτισμού, καθώς υπόκειται στους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης. Υπάρχουν πολλές αντιδράσεις στην αποδοχή ότι ο πολιτισμός είναι εμπόρευμα, αλλά ο σύγχρονος πολιτισμός έτσι πρέπει να θεωρηθεί καθώς χρησιμοποιεί συντελεστές και πόρους παραγωγής, και επηρεάζεται από τους νόμους της αγοράς.

Εφαρμόζεται μία δημόσια πολιτική που προστατεύει την δημιουργία από τους νόμους της αγοράς, η οποία δεν μπορεί να δώσει πρόσβαση σε νέες εναλλακτικές μορφές σύγχρονου πολιτισμού, με αποτέλεσμα η καλλιτεχνική δημιουργία να καθίσταται δύσκολη και δαπανηρή. Ο σύγχρονος πολιτισμός είναι υποβαθμισμένος και δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της πολιτιστικής παραγωγής. Η τεχνολογία και η ψηφιοποίηση άλλαξε τους τρόπους παραγωγής και διανομής, καθώς κατέστησε πολλά αγαθά πιο εύκολα προσβάσιμα στο ευρύ κοινό, ενώ επηρέασε και τα κόστη παραγωγής.

Εικόνα 2: Πολιτιστικές Δημιουργικές Βιομηχανίες

(Πηγή: <https://www.brandingmag.com/2018/08/17/what-the-arts-culture-industry-needs-now-are-interesting-brands/>)

1.2: Θεωρητικό Υπόβαθρο

Την τελευταία δεκαετία έχουν αρχίσει να γίνονται αρκετές συζητήσεις και έρευνες για τις ΠΔΒ. Ο Nicholas Garnham, ο Charles Landry και ο Richard Florida είναι από τους κύριους ερευνητές πάνω στο θέμα και έθεσαν όρους που συνδυάστηκαν με την πολιτική για την προώθηση των ΠΔΒ ως επένδυση για τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. Κύριος στόχος ήταν η μετατροπή των πόλεων σε κέντρα πολιτισμού και δημιουργικότητας. Οι ΠΔΒ μπορούν είτε σε περιφερειακό, είτε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο να συντελέσουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Η πρώτη αναφορά των ΠΔΒ ξεκινάει από το έργο των Theodor Adorno και Max Horkheimer «Η Διαλεκτική του Διαφωτισμού» το 1947 όπου γίνεται αναφορά για την πολιτιστική Βιομηχανία ή Βιομηχανία της κουλτούρας αναλύοντας την εξέλιξη της βιομηχανοποίησης του πολιτισμού και στην ανάπτυξη των μονοπωλίων.(Theodor Adorno και Max Horkheimer, 1996)

Ο Adorno υποστηρίζει ότι η πολιτιστική βιομηχανία, μέσω των καπιταλιστικών μονοπωλίων, έχει σκοπό στην χαλιναγώγηση των μαζών. Η μαζική κουλτούρα είναι στα χέρια της αστικής τάξης, ένα ισχυρό εργαλείο ελέγχου των μαζών στην βιομηχανοποιημένη εποχή.(Theodor Adorno και Max Horkheimer, 1996)

Η τεχνολογική ανάπτυξη συντέλεσε στην βιομηχανοποίηση του πολιτισμού καθώς έδωσε την δυνατότητα για μαζικές παραγωγές ενός έργου ή ενός πολιτιστικού αγαθού. Αποτέλεσμα της μαζικής παραγωγής είναι η αύξηση του κέρδους της παραγωγής αλλά και η αλλαγή ως προς το κόστος παραγωγής αλλά και ως προς την ιδιοκτησία ενός καλλιτεχνικού ή δημιουργικού έργου.

Ο Habermas, ο οποίος ήταν μαθητής του Adorno, υποστήριξε ότι την θέση της αυθεντικότητας και της αυτονομίας του καλλιτέχνη πήραν τα «εργοστάσια πολιτιστικών προϊόντων». Η αγορά καταστέλλει την αυθεντικότητα, κατηγοριοποιώντας καλλιτεχνικά έργα σε είδη.(Habermas Jurgen, 1989)

Ο Γάλλος κοινωνιολόγος Bernard Miede υποστήριξε ότι οι τεχνολογικές καινοτομίες επηρέασαν την καλλιτεχνική πρακτική και διανομή των καλλιτεχνικών έργων. Θεωρεί ότι δεν γίνεται να αναφερόμαστε σε μία ενιαία πολιτιστική βιομηχανία, αλλά σε επιμέρους, καθώς η τηλεόραση, η μουσική, το θέατρο, οι εκδόσεις, κα έχουν διαφορετικά οικονομικά χαρακτηριστικά. (Bernard Miede, 1989)

Ο Nicholas Garnham υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους εκφραστές της Σχολής Σκέψης της πολιτικής οικονομίας του Πολιτισμού και επηρέασε σημαντικά με τις απόψεις του τις ΠΔΒ. Υποστήριξε ότι, οι ΠΔΒ χαρακτηρίζονται από υψηλά κόστη παραγωγής και χαμηλά έως μηδαμινά κόστη αναπαραγωγής, δημιουργώντας ικανές συνθήκες για οικονομίες κλίμακας. Ένα καλλιτεχνικό έργο έχει αβέβαιη ζήτηση καθώς ο Δημιουργός του δεν γνωρίζει από την αρχή εάν θα έχει απήχηση στο κοινό και κατ' επέκταση στην αγορά. Συνεπώς οι επενδύσεις στα πολιτιστικά προϊόντα έχουν υψηλό ρίσκο. Ευνοημένες από αυτό το μοντέλο βγαίνουν οι μεγάλες επιχειρήσεις, αφού μπορούν να διαθέσουν μεγάλα κεφάλαια και να δημιουργήσουν εσωτερικές οικονομίες κλίμακας. (Garnham Nicholas 2000 και 2005). Τέλος υποστήριξε ότι, οι κρατικές επιχορηγήσεις θα πρέπει να δίνονται στις μικρομεσαίες πολιτιστικές επιχειρήσεις, στα μέσα μαζικής επικοινωνίας (τηλεόραση, ραδιόφωνο) και στις βιβλιοθήκες. (Garnham Nicholas, 1990)

Στο τέλος της δεκαετίας 1990 δίνεται έμφαση στις έννοιες της Δημιουργικής Πόλης και της Δημιουργικής Συσπείρωσης τόσο σε θεωρητικό όσο και πολιτικό επίπεδο. Η αλλαγή του όρου από Πολιτιστική σε Δημιουργική, σύμφωνα με τον Garnham, σηματοδοτεί μία καλλιτεχνοκεντρική στροφή των πολιτικών, ενώ ο όρος πολιτιστικές εστίαζε περισσότερο στην ζήτηση και την κατανάλωση. (Garnham Nicholas, 2005)

Ο Cunningham από την άλλη πλευρά, δίνει μία διαφορετική σκοπιά στην διαφορά μεταξύ «πολιτιστικών» και «δημιουργικών» βιομηχανιών. Υποστηρίζει ότι, το διαδίκτυο άλλαξε το μοντέλο της πολιτιστικής/δημιουργικής επιχείρησης. Οι πολιτιστικές βιομηχανίες προέκυψαν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στις μεγάλες τεχνολογικές-βιομηχανικές εξελίξεις ενώ οι δημιουργικές βιομηχανίες στο τέλος του 20^{ου} - αρχές 21^{ου} αιώνα με την εξέλιξη του διαδικτύου και της μαζικής χρήσης του. Η εξέλιξη του διαδικτύου βοήθησε τις πολύ μικρές επιχειρήσεις όπου μπορούσαν να δημιουργήσουν τα έργα τους και να τα προβάλλουν με χαμηλότερο κόστος. (Cunningham Stuart, 2001)

Ο κυριότερος λόγος που οι πολιτικές εστιάζουν στην δημιουργικότητα είναι ότι οι Βιομηχανίες θα εξαρτώνται ολοένα στην παραγωγή γνώσης μέσα από την δημιουργικότητα και την καινοτομία. (Charles Laundry και Franco Bianchini, 1995). Μία από τις κυριότερες στρατηγικές για την ενθάρρυνση των δημιουργικών επιχειρήσεων είναι οι συσπειρώσεις (clusters). Ο Mommaas, υποστηρίζει ότι για τις αστικές αναπλάσεις χρειάζονται οι πολιτιστικές και δημιουργικές συσπειρώσεις, μέσω των οποίων θα δημιουργούνται οικονομίες κλίμακας. (Hans Mommaas, 2004)

Ο Florida ήταν ο μεγαλύτερος υποστηρικτής της νέας δημιουργικής οικονομίας και στην δημιουργία μιας νέας τάξης, την «δημιουργική τάξη» (Richard Florida, 2002). Η οποία συμπεριλαμβάνει μηχανικούς, ερευνητές, εκπαιδευτικούς, καλλιτέχνες κα. Η ανάπτυξη της τάξης αυτής και κατ' επέκταση μιας πόλης, θα συντελέσει σε νέες ιδέες, τεχνολογίες και καινοτομίες (Richard Florida, 2005). Για να είναι μία πόλη ανταγωνιστική θα πρέπει να συνυπάρχουν η τεχνολογία, η ανεκτικότητα και το ταλέντο. Αναλυτικότερα, σαν τεχνολογία, ο Florida, αναφέρεται στις μεγάλες συγκεντρώσεις εταιρειών τεχνολογίας, σαν ανεκτικότητα θέτει την ποικιλομορφία μιας

πόλης και την συνύπαρξη διαφόρων εθνικοτήτων, φύλων και τρόπο ζωής και τέλος σαν ταλέντο, την ανώτερη μόρφωση που έχει λάβει ο καθένας.(Florida,2002)

1.3: Ορισμοί και αξίες των Πολιτιστικών Δημιουργικών Βιομηχανιών.

Υπάρχει μία πολυπλοκότητα για την μέτρηση της αξίας των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών καθώς εξαρτάται από πολλούς παράγοντες:

- Πώς ορίζουμε τις ΠΔΒ και ποιους κλάδους περιλαμβάνει.
- Την προσέγγιση της οικονομικής αξίας των ΠΔΒ με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, είτε μέσα από το παραγόμενο προϊόν, είτε από τα ποσά που ξοδεύονται από τα νοικοκυριά, είτε από τα εισοδήματα που δημιουργούνται από αυτήν, κα.

Οι ΠΔΒ παράγουν επίσης και διάφορες έμμεσες αξίες, όπως για παράδειγμα την αύξηση του τουρισμού, την αξία της καλλιτεχνικής δημιουργίας η οποία παράγει διάφορα συναισθήματα και στον δημιουργό αλλά και στο κοινό, η πολιτιστική αξία των έργων κλπ. Όλες αυτές οι αξίες δίνουν νόημα στους ανθρώπους και κατ' επέκταση και στις πόλεις, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια και την αναβάθμιση της πόλης.

Η συμβολική αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς και πολιτιστικής παραγωγής μπορεί να γίνει το σήμα κατατεθέν σε μια πόλη και να την κάνουν πιο αναγνωρίσιμη και ταυτόχρονα να βοηθήσει και άλλους τομείς όπως τον κατασκευαστικό κλάδο, η να δώσει ένα νόημα και στην πόλη και στους ανθρώπους και να συμβάλει στην καλλιέργεια τους.

Ο ορισμός που δίνει η Unesco για τις ΠΔΒ είναι «οι Βιομηχανίες που παράγουν και διανέμουν πολιτιστικά αγαθά ή υπηρεσίες», τα οποία σύμφωνα με την χρήση ή τον σκοπό παραγωγής τους ενσωματώνουν ή διαβιβάζουν πολιτιστικές εκφράσεις, ανεξάρτητα από την εμπορική αξία που μπορεί να έχουν.(Unesco, 2009).

Η ταξινόμηση της Unesco περιλαμβάνει:

- Την πολιτιστική κληρονομιά
- Τα έντυπα και την Λογοτεχνία
- Την μουσική
- Τις τέχνες του θεάματος
- Τα οπτικοακουστικά μέσα
- Τις κοινωνικοπολιτικές δραστηριότητες
- Τα αθλήματα
- Τα βιντεοπαιχνίδια και τα τυχερά παιχνίδια
- Τον τουρισμό

Οι παραπάνω κατηγορίες αναλύονται μέσω ενός οικονομικού κύκλου με πέντε στάδια:

1. Την δημιουργία
2. Την αναπαραγωγή
3. Την διανομή
4. Την κατανάλωση
5. Την διατήρηση των πολιτιστικών αγαθών

Η Ε.Ε. ανέπτυξε ένα μοντέλο που βασίζεται στην διάκριση ανάμεσα στον πολιτιστικό τομέα και στον δημιουργικό τομέα. Στον πολιτιστικό τομέα ανήκουν οι παραδοσιακές τέχνες και οι πολιτιστικές βιομηχανίες, οι οποίες παράγουν αποκλειστικά πολιτιστικά προϊόντα και στον δημιουργικό τομέα ανήκουν όλοι οι υπόλοιποι κλάδοι και δεν παράγουν πολιτιστικά προϊόντα. Η Ε.Ε. ορίζει τις πολιτιστικές δραστηριότητες με

αυτές που έχουν πολιτιστική έκφραση, συνδέονται με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και με την δημιουργία συμβόλων. Η Ε.Ε. δίνει έμφαση στην δημιουργία συμβόλων καθώς προστατεύονται μέσω των νόμων περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο Πολιτισμός και οι Πολιτικές Στήριξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.1: Ο Πολιτισμός στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Baroso, δήλωσε ότι: «Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα συνδέονται άμεσα με την καθημερινή ζωή των πολιτών. Αποτελούν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις για την προσωπική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την οικονομική μεγέθυνση. Αλλά σημαίνουν πολύ περισσότερα ακόμη: αποτελούν τα βασικά στοιχεία ενός ευρωπαϊκού σχεδίου που βασίζεται σε κοινές αξίες και στην κοινή κληρονομιά και το οποίο ταυτόχρονα αναγνωρίζει και σέβεται την πολυμορφία. Η σημερινή στρατηγική για την προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης επιβεβαιώνει την κεντρική θέση που κατέχει ο πολιτισμός στις πολιτικές μας». (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_07_646)

Η Ε.Ε. έδωσε μεγάλη βάση στον τομέα του πολιτισμού με την δημιουργία πολιτιστικής πολιτικής και θέσπισης κανόνων για την προστασία της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και την συνεργασία διαφόρων χωρών για την προώθηση του πολιτισμού.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας κάνει αναφορά στον σεβασμό και στην προστασία της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Συνθήκη για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η οποία είναι αποτέλεσμα της Συνθήκης της Λισσαβόνας, δίνει την αρμοδιότητα στην Ε.Ε. να αναλάβει δράσεις για την υποστήριξη και τον συντονισμό των επιμέρους δράσεων των Κρατών-μελών. Οι δράσεις της Ε.Ε. θα πρέπει να έχουν ως κύριο στόχο την ανάπτυξη των πολιτισμών των Κρατών με σεβασμό την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους και την προβολή της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στόχος της Ε.Ε. είναι η ενθάρρυνση της συνεργασίας των Κρατών-μελών, η διάδοση του πολιτισμού και η ανταλλαγή γνώσεων και καινοτομίας, με γνώμονα πάντα την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία και την ελευθερία του πολιτισμού και της τέχνης.

Εικόνα 3: Culture

(Πηγή: <https://theideatrader.com/importance-of-art-and-culture-in-our-life/>)

2.2: Πολιτικές Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον Πολιτισμό και τις Δημιουργικές Βιομηχανίες.

Η ύπαρξη της Δημιουργικής Βιομηχανίας και η στήριξη της οικονομίας έδωσε ώθηση για την ανάπτυξη πολιτικών στήριξης από τα κράτη μέλη και τους διεθνείς οργανισμούς. Αποτέλεσμα της ανάπτυξης των πολιτικών στήριξης είναι η μεγέθυνση της οικονομικής συνεισφοράς των ΠΔΒ στις εθνικές και περιφερειακές οικονομίες, η ανάπτυξη των εξαγωγών των συμβολικών αγαθών, η διάχυση καινοτόμων πρακτικών στην υπόλοιπη οικονομία, η διακρατική κινητικότητα των εργαζομένων και καλλιτεχνών, η ευκολότερη προσβασιμότητα του κοινού στα συμβολικά αγαθά και η κοινωνική ενσωμάτωση ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων μέσω της συμμετοχής τους στην πολιτιστική παραγωγή. (Αυδίκος 2014).

Η Ε.Ε. χάραξε πολιτικές για την ενίσχυση του Πολιτισμού μέσω των ανταποδοτικών ενισχύσεων και με ένα νέο μοντέλο κρατικής χρηματοδότησης ενισχύοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ των ιδρυμάτων πολιτισμού. Αποτέλεσμα αυτού του μοντέλου είναι η εξασφάλιση χρηματοδότησης των ιδρυμάτων μέσω άλλων πηγών χρηματοδότησης, όπως για παράδειγμα χορηγίες, επιχορηγήσεις, λιανεμπόριο, δωρεές από ιδιώτες κλπ.

Μειονέκτημα αυτού του τρόπου χρηματοδότησης είναι ότι ενισχύεται ο ανταγωνισμός των ιδρυμάτων και ευνοεί κυρίως τα μεγάλα καλλιτεχνικά γεγονότα και όχι τόσο τις καλλιτεχνικές ομάδες που υστερούν σε μέσα να ανταγωνιστούν τόσο μεγάλα γεγονότα.

Με βάση τα προβλήματα και τις ελλείψεις στην ανάπτυξη και την χρηματοδότηση του πολιτισμού, δημιουργήθηκαν οι βάσεις για την ανάπτυξη στρατηγικής σχεδιασμού πολιτικών για τις ΠΔΒ. Δημιούργησαν ένα κατάλληλο λειτουργικό περιβάλλον, έτσι ώστε να βελτιώσουν την ανάπτυξη τους και την προωθήσουν στην κοινωνία και την υπόλοιπη οικονομία. Η Ε.Ε. χαρτογράφησε τα οικονομικά και επιχειρηματικά χαρακτηριστικά των ΠΔΒ σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με σκοπό να χτίσει πλαίσια και στρατηγικές συνεργασίας για την χάραξη των πολιτικών των ΠΔΒ.

Οι στρατηγικές συνεργασίας κάθε κλάδου συνεισφέρουν στην προώθηση των συμφερόντων τους και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων τους. Ένας τρόπος για την διάδοση και την ευαισθητοποίηση για την δημιουργία πολιτικών είναι η δημοσιότητα, όπως για παράδειγμα η διοργάνωση σεμιναρίων, συνεδριών κ.α. για την ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων και οργανισμών των διάφορων χωρών για την ανάπτυξη μίας κοινής στρατηγικής ενίσχυσης των ΠΔΒ.

Εφόσον έχει βρεθεί μία κοινή συνιστώσα των κρατών μελών, χαράζεται μία κοινή στρατηγική για την διαμόρφωση πολιτικών για κάθε κλάδο πολιτισμού, οι οποίες ενσωματώνονται σε ευρύτερες στρατηγικές τοπικής, περιφερειακής και εθνικής ανάπτυξης. Στην Προγραμματική Περίοδο 2007-2013 προσπάθησαν τα Κράτη-μέλη να εντάξουν προγράμματα και δράσεις για τις ΠΔΒ στους άξονες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, χωρίς επιτυχή αποτελέσματα.

Μία ολοκληρωμένη στρατηγική για την στήριξη των ΠΔΒ πρέπει να περιλαμβάνει την ενίσχυση των ικανοτήτων των εργαζομένων στις ΠΔΒ, την ενίσχυση των επιχειρήσεων και των υποδομών τους, την δικτύωση τους και την εύκολη χρηματοδότηση τους. Η ενίσχυση των εργαζομένων και η ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, μπορεί να γίνει μέσω σεμιναρίων κατάρτισης και δικτύωσης των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να συντελέσει στην καλύτερη προώθηση των προϊόντων και υπηρεσιών προς το κοινό. Η ανάπτυξη των φυσικών υποδομών και η εγκατάσταση των επιχειρήσεων είναι ένα από τα συνηθέστερα προβλήματα των ΠΔΒ που με την ανταλλαγή πληροφοριών των διαφορών κρατών μελών θα δώσει την δυνατότητα μίας κοινής λύσης και της δημιουργίας ενός περιβάλλοντος λειτουργικού και δημιουργικού. Οι πόλεις με ανεπτυγμένο πολιτισμό ενισχύουν την ποιότητα ζωής των πολιτών τους και συντελούν στην αναβάθμιση της κοινωνικής συνοχής.

Στην Ελλάδα μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, από το Β ΚΠΣ 1994-1999 και μετά προσπάθησαν να δώσουν μία κατεύθυνση στην πολιτιστική πολιτική. Στην δεύτερη προγραμματική περίοδο, το ΕΠ Τουρισμός-Πολιτισμός έδωσε βάση στην ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας, στην συντήρηση, την προστασία, στην ανάδειξη και συντήρηση αρχαίων βυζαντινών μνημείων και στην αναβάθμισή της πολιτιστικής υποδομής εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης ώστε να προβληθούν τα μνημεία μας στο εξωτερικό.

Στην διάρκεια του Γ ΚΠΣ (2000-2006) ο τομέας του πολιτισμού χρηματοδοτείται από το ΕΠ Πολιτισμός με κύριους στόχους την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στον πολιτισμό και την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε πολύ καλή απορρόφηση και ενώ είχε αποτελέσματα

στην προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, δεν κατάφερε να έχει αποτελέσματα στο σκέλος της ανάπτυξης του σύγχρονου πολιτισμού.

Στο ΕΣΠΑ 2007-2013, δεν υπήρχε πρόγραμμα που αφορούσε αποκλειστικά τον πολιτισμό, αλλά αναπτύχθηκαν μέσω άλλων προγραμμάτων διάφορες δράσεις που αφορούσαν τον πολιτισμό, όπως για παράδειγμα το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα-επιχειρηματικότητα και το ΕΠ ψηφιακή σύγκλιση.

Οι στόχοι του Πολιτισμού συνδέθηκαν με άλλους στόχους τομεακών προγραμμάτων όπως:

- Η χρήση και η ενίσχυση των ΤΠΕ όπως για παράδειγμα το αρχαιολογικό κτηματολόγιο, Ηλεκτρονική διαχείριση κλπ.
- Η προστασία του Περιβάλλοντος και η προώθηση της ανταποδοτικότητας των πόρων.
- Η προώθηση της απασχόλησης και διάφορα έργα υποδομών.
- Η Δια βίου μάθηση και οι πρωτοβουλίες για εκπαιδευτικά προγράμματα για την πολιτιστική κληρονομιά και τον σύγχρονο πολιτισμό.
- Αναδιάρθρωση διοικητικής δομής της δημόσιας διοίκησης.

Η σύνδεση του πολιτισμού με άλλα επιχειρησιακά προγράμματα δημιούργησε προβλήματα και δεν ενίσχυσε τον πολιτισμό καθώς τα κριτήρια ένταξης δεν ήταν πολιτιστικά αλλά συνδυασμός με τα κριτήρια άλλων ΕΠ. Στην νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 τα πράγματα αλλάζουν καθώς υπάρχει για πρώτη φορά αναφορά στις δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες από την Γενική Γραμματεία Πολιτισμού.

Κύριος στόχος, κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, είναι να εδραιωθεί ο τομέας του Πολιτισμού και των Δημιουργικών Βιομηχανιών ως ένα νέο οικονομικό μοντέλο της χώρας. Το νέο αυτό αναπτυξιακό μοντέλο θα συμβάλλει καθοριστικά στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της ποιότητας του εθνικού παραγωγικού μοντέλου. Η πολιτική που ακολουθείται σε αυτή την προγραμματική περίοδο γίνεται με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Ε. και τους Στόχους της Ευρώπης 2020 και όχι με βάση της κατανόησης των πραγματικών προβλημάτων και των αναγκών των δημιουργικών επιχειρήσεων σε κάθε χώρα. Με αποτέλεσμα τα πραγματικά προβλήματα να μην αναδεικνύονται και να μην δημιουργούνται εγχώριες πολιτικές για την αντιμετώπισή τους.

Το άρθρο 128 της Συνθήκης του Μάαστριχτ (1992) έδωσε στον πολιτισμό ένα δικό του θεσμικό πλαίσιο. Το άρθρο αυτό ορίζει τον ρόλο της Ε.Ε. στον πολιτιστικό τομέα και θέτει τέσσερις βασικούς στόχους:

1. Την συμβολή στην ανάπτυξη των πολιτισμών των Κρατών-Μελών, με σεβασμό στην εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους.
2. Την ενθάρρυνση της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας.
3. Την ενσωμάτωση της πολιτιστικής διάστασης σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές.
4. Την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ Κρατών-Μελών και με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Η Ε.Ε. άρχισε να αποκτά περισσότερες πολιτιστικές πολιτικές με την πάροδο του χρόνου, όπως προγράμματα για την προώθηση του βιβλίου και της ανάγνωσης,

θέσπιση διαφόρων βραβείων λογοτεχνίας και μετάφρασης, χορηγίες για την προώθηση των τεχνών και του πολιτισμού, πολιτικές για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των Κρατών-Μελών. Το 1993 θεσπίστηκε μία από τις πιο σημαντικές πολιτικές της Ε.Ε., που ήταν η προστασία των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων η οποία θα εξασφάλιζε τους αναγκαίους πόρους για τους δημιουργούς και τους ερμηνευτές.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν δημιουργηθεί πολιτιστικά προγράμματα όπως για παράδειγμα, το καλειδοσκόπιο (1996-1999) για την ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής δημιουργίας και συνεργασίας με ευρωπαϊκή διάσταση, το Ariane (1997-1999) το οποίο στήριξε τα βιβλία και την ανάγνωση, συμπεριλαμβανομένης και της μετάφρασης, και το Raphael (1997-1999) το οποίο συμπλήρωνε τις πολιτικές των κρατών μελών στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας.

Το 2000 το Πρόγραμμα «Πολιτισμός 2000» του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006), καταρτίστηκε για επτά χρόνια και παρείχε επιχορηγήσεις σε σχέδια πολιτιστικής συνεργασίας σε όλους τους καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς τομείς (τέχνες του θεάματος, εικαστικές τέχνες, λογοτεχνία, πολιτιστική κληρονομιά και ιστορία, κλπ). Το Πρόγραμμα αυτό, συνέβαλε στην δημιουργία ενός κοινού Πολιτιστικού χώρου, ο οποίος στήριξε πολιτιστικά και καλλιτεχνικά προγράμματα με ευρωπαϊκή διάσταση και προώθησε την καλλιτεχνική και πολιτιστική συνεργασία στην Ευρώπη. Οι δραστηριότητες που υποστηρίχθηκαν από αυτό το πρόγραμμα περιλαμβάνουν φεστιβάλ, σεμινάρια, εκθέσεις, νέες παραγωγές, περιοδείες, μεταφράσεις, συνέδρια, όπως επίσης και νέα πολυμέσα, μέσω της δημιουργίας ιστοσελίδων και φόρουμ συζητήσεων για θέματα πολιτισμού.

Το 2006 εκδόθηκε η Μελέτη της ΚΕΑ για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία προσπάθησε να χαρτογραφήσει για πρώτη φορά την οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργικότητας στην Ε.Ε. και βάσει της οποία άρχισε από το 2006 και έπειτα η συζήτηση για τον οικονομικό ρόλο και την συνεισφορά των ΠΔΒ στις τοπικές και εθνικές οικονομίες της Ε.Ε.

Την Τέταρτη Προγραμματική Περίοδο (2007-2013) άρχισε να αλλάζει η οικονομική επίδραση των ενισχύσεων του Πολιτισμού, καθώς άρχισε να γίνεται λόγος για την οικονομία του πολιτισμού. Διατέθηκαν 6 δις ευρώ για έργα και δράσεις που βασίζονται στον Πολιτισμό. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το 1,7% του συνολικού προϋπολογισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων και οι επενδυτικές προτεραιότητες όπως δίνονται μέσα από το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) ήταν οι εξής:

- Προστασία και Συντήρηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Ανάπτυξη Πολιτιστικών Υποδομών.
- Πολιτιστικές Υπηρεσίες.

Επίσης συνεχίστηκε και το Πρόγραμμα για την στήριξη των Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Πρωτευουσών το οποίο σε συνδυασμό ιδιωτικών και κρατικών επενδύσεων στήριξε κάθε πολιτιστική πρωτεύουσα με 1,5 εκατ.ευρώ.

Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 ξεκινά από το 2010 με την «Πράσινη Βίβλο για την απελευθέρωση του δυναμικού των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας» της Ευρωπαϊκής επιτροπής, η οποία χρησιμοποιήθηκε για τις επίσημες διαβουλεύσεις με τα Κράτη-Μέλη και τους διάφορους πολιτιστικούς

οργανισμούς και οργανώσεων επαγγελματιών των ΠΔΒ, με σκοπό να δημιουργηθούν οι πρώτες προτάσεις πολιτικής οι οποίες θα κατευθύνουν τα επόμενα χρόνια τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις.

Η Πράσινη Βίβλος διατύπωσε τους προβληματισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την νέα οικονομία της δημιουργικότητας και ανέλυσε τις κύριες θεματικές περιοχές πολιτικής σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της «Ευρώπης 2020» οι οποίες είναι:

- Η ψηφιακή ατζέντα για την Ευρώπη, όπου εστιάζεται να δημιουργηθεί μία ενιαία αγορά για διαδικτυακό περιεχόμενο και υπηρεσίες.
- Σύνδεση των ΠΔΒ με την καινοτομία, μέσα από δράσεις που θα ενισχύσουν τον ρόλο των ΠΔΒ για την Ευρωπαϊκή Οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην προώθηση της επιχειρηματικότητας, στην πρόσβαση στην χρηματοδότηση, στην βελτίωση του βασικού πλαισίου λειτουργίας, στην επισήμανση των αναγκών σε έρευνα και δεξιότητες, στην ανάπτυξη νέων εννοιών συνεργατικής δραστηριότητας (clusters) και στην καλύτερη στήριξη των επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη και ολοκλήρωση μιας βελτιωμένης στρατηγικής και ενός καλύτερου ρυθμιστικού πλαισίου για την πνευματική ιδιοκτησία.

Κεντρικοί Στόχοι του Προγράμματος 2014-2020 είναι η ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω της κατάρτισης καλλιτεχνών, η κάλυψη αυξημένων αναγκών για χρηματοδότηση, η σύνδεση των στρατηγικών τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης των ΠΔΒ, μέσω της συμβολής τους στην καινοτομία, η κινητικότητα των δημιουργών και η διακίνηση των δημιουργικών και πολιτιστικών έργων και οι πολιτιστικές ανταλλαγές.

Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» συμπεριλάμβανε τους δύο τομείς του Πολιτισμού «Πολιτισμός» και «Media» και δημιουργήθηκε κυρίως για εξοικονόμηση πόρων. Το Πρόγραμμα χωρίζεται σε τρεις κατευθύνσεις:

1. Την χρηματοδοτική διευκόλυνση, ένα χρηματοδοτικό εργαλείο που θα συντελέσει στον δανεισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων των ΠΔΒ.
2. Χρηματοδότηση των ΜΜΕ, κρατικούς οργανισμούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς των ΠΔΒ.
3. Η ενίσχυση του οπτικοακουστικού τομέα και του κινηματογράφου.

Η συνολική χρηματοδότηση του Προγράμματος ανέρχεται σε 1,46 δις ευρώ.

2.3: Πολιτική Συνοχής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσε μεγάλη βάση στην περιφερειακή πολιτική ή πολιτική Συνοχής. Με τον όρο Πολιτική Συνοχής αναφερόμαστε αρχικά στο αίτημα της Συνθήκης της Ρώμης για αρμονική ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου, όπως διαμορφώθηκε στην συνέχεια με την Συνθήκη του Μάαστριχτ σε «οικονομική και κοινωνική συνοχή» και με την προσθήκη της Λισαβόνας για την επίτευξη «οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής» (Μητσόπουλος και Μπαμπαλιούτας 2014).

Η Πολιτική Συνοχής εναρμονίζει την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού χώρου με την μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών. Θεωρείται μία από τις εμβληματικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εντάχθηκε μετά το 1989 σε πολυετείς

προγραμματικές περιόδους και χρηματοδοτήθηκε από τις αντίστοιχες δημοσιονομικές προοπτικές του κοινοτικού Προϋπολογισμού. Ξεκίνησε αρχικά από την Συνθήκη της Ρώμης, διαμορφώθηκε στην συνέχεια από την Συνθήκη του Μάαστριχτ σε «οικονομική και κοινωνική συνοχή» και με την προσθήκη της Συνθήκης της Λισαβόνας συντέλεσε στην επίτευξη της «οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής».

Οι Προγραμματικές Περίοδοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνδέονται με την εκπλήρωση των στρατηγικών στόχων της. Η Πρώτη Προγραμματική Περίοδος (1989-1993) συντέλεσε στην δημιουργία της ενιαίας αγοράς. Ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων, κεφαλαίων και εμπορευμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Βοήθησε στην προετοιμασία των κρατών-μελών για την απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς. Η Δεύτερη Προγραμματική Περίοδος (1994-1999) προετοίμασε τις χώρες για την δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και την εισαγωγή του κοινού νομίσματος. Η Τρίτη Προγραμματική Περίοδος (2000-2007) συντέλεσε στην επανένωση 12 χωρών μετά την ρήξη από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Τέταρτη Προγραμματική Περίοδος (2007-2013) ευρύτερα γνωστή ως «Στρατηγική Λισαβόνας» επιδίωξε στο να γίνει η Ευρώπη πιο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. Η Πέμπτη Προγραμματική Περίοδος (2014-2020) προωθεί την βιώσιμη ανάπτυξη, δηλαδή μία πιο ισορροπημένη βιώσιμη εδαφική ανάπτυξη. Τέλος η νέα προγραμματική περίοδος (2021-2027), αποτελεί τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής συνοχής και θα εστιάσει περισσότερο σε μία πιο έξυπνη, μέσω των καινοτομιών και της ψηφιοποίησης, και πιο πράσινη Ευρώπη.

Η μέθοδος κατανομής των πόρων βασίζεται σε μεγάλο βαθμό από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της κάθε χώρας. Βασικά χρηματοδοτικά εργαλεία της πολιτικής συνοχής είναι τα διαρθρωτικά ταμεία και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Κριτήριο επιλεξιμότητας για τις χρηματοδοτήσεις των διαρθρωτικών ταμείων είναι το επίπεδο ανάπτυξης των Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με προτεραιότητα τις περιφέρειες που έχουν επίπεδο ανάπτυξης μικρότερο του 75% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου, ενώ για το Ταμείο Συνοχής είναι οι χώρες με επίπεδο ανάπτυξης μικρότερο του 90%.

Ο Προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί το βασικό δημοσιονομικό θεσμό μέσω του οποίου υλοποιούνται πολλές από τις πολιτικές της. Τα έσοδα του προϋπολογισμού προέρχονται από σταθερούς πόρους και συλλέγονται από τα κράτη-μέλη που την συναπαρτίζουν. Διακρίνονται σε ίδιους πόρους:

- Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι.
- Οι ίδιοι πόροι που υπολογίζονται βάσει του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).
- Οι ίδιοι πόροι που βασίζονται στο Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα (ΑΕΕ).
- Και σε λοιπά έσοδα όπου καλύπτουν ένα πολύ μικρό μέρος των εσόδων του προϋπολογισμού της Ε.Ε. και το μεγαλύτερο μέρος καλύπτεται από τους ίδιους πόρους.

Τέλος υπάρχει και μία ειδική κατηγορία εσόδων, τα διάφορα, τα οποία περιλαμβάνουν φόρους και εισφορές επί των εισοδημάτων του προσωπικού που καταργούνται, συνεισφορές τρίτων χωρών σε ορισμένα προγράμματα, επιστροφές κοινοτικών ενισχύσεων που δεν χρησιμοποιήθηκαν, επιτόκια υπερημερίας, κα.

Η καθαρή σχέση κάθε χώρας με τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ως διαφορά των αποδόσεων από τις απολαβές. Χώρες περισσότερο ανεπτυγμένες είναι δότες στον Προϋπολογισμό ενώ οι λιγότερο ανεπτυγμένες λήπτες, με αποτέλεσμα οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες να έχουν μεγαλύτερο όφελος ως προς

τις χρηματοδοτήσεις. Οι πλούσιες χώρες αναμένουν σημαντικά οφέλη για την οικονομία τους σε σύγκριση με τις φτωχότερες, ζήτημα που ενισχύθηκε περισσότερο από την Στρατηγική της Λισαβόνας (2007-2013), καθώς θέτει στόχους με πιο ανταγωνιστική οικονομία γνώσης και με αιρεσιμότητες στις οποίες υπόκεινται οι χρηματοδοτήσεις της Πολιτικής Συνοχής. Όπως η εκταμίευση των πόρων με την εκπλήρωση των στόχων που έχουν τεθεί στα προγράμματα μεταρρυθμίσεων και με την εκπλήρωση των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβόνας. Την ίδια πολιτική εφάρμοσε και η επόμενη Προγραμματική Περίοδος «Ευρώπη 2020» (2014-2020), ενισχύοντας τις αιρεσιμότητες για την εκταμίευση των πόρων, αλλά δίνοντας επίσης και έμφαση στην χωρικά εστιασμένη Ανάπτυξη (placed-based policies).

Αναλύοντας την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρείται ότι προκύπτουν ανισότητες όσον αφορά τις χώρες και τις περιφέρειες. Συνεπώς έπρεπε να δημιουργηθούν πολιτικές ώστε να έρθουν σε μία ισορροπία τόσο σε χωρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες χρηματοδοτούνται για να αναπτυχθούν και να μειώσουν τις διαφορές της οικονομικής δραστηριότητας με τις ανεπτυγμένες. Ωστόσο οι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν επαρκούν για την Περιφερειακή Σύγκλιση. Ο Προϋπολογισμός της τα τελευταία χρόνια παρέμενε σταθερός με μία τάση μείωσης.

Η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις κρατικές δαπάνες αλλά είναι ένα επιπρόσθετο εργαλείο στην ανάπτυξη μιας χώρας ή μιας περιφέρειας. Στην ουσία χρηματοδοτεί έργα μέχρι το 50% του προϋπολογισμού του και το υπόλοιπο πρέπει να διατεθεί από εθνικούς πόρους.

2.4: Περιφερειακές Ανισότητες

Το ζήτημα των περιφερειακών ανισοτήτων έχει απασχολήσει αρκετούς μελετητές τις τελευταίες δεκαετίες. Παρόλο που έχουν γίνει αρκετές προσεγγίσεις στο αντικείμενο, εντούτοις δεν έχει δημοσιευτεί κάποια αποδεκτή θεωρία της οικονομικής επιστήμης.

Οι δύο κυριότερες προσεγγίσεις είναι η οικονομική της συσσώρευσης και η νεοκλασική προσέγγιση. Η πρώτη προσέγγιση υποστηρίζει ότι οι δυνάμεις της αγοράς δημιουργούν εσωτερικές και εξωτερικές οικονομίες κλίμακας και ενισχύουν τις τάσεις συγκέντρωσης των δραστηριοτήτων στον χώρο. Η πολιτική αυτής της προσέγγισης είναι να σχεδιαστούν αναπτυξιακές πολιτικές για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές και να αντισταθμιστεί η αγορά με έναν συνολικό σχεδιασμό έτσι ώστε να βοηθηθούν περισσότερο οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Η θεωρία της συσσώρευσης δεν ήταν συμβατή με την αγορά πλήρους ανταγωνισμού, γι' αυτό οι οικονομολόγοι απέφευγαν να την χρησιμοποιούν. Υπήρχαν και άλλα μειονεκτήματα αυτής της θεωρίας όπως η επιλογή των αγορών με βάση την αποτελεσματικότητα και όχι με βάση την πολιτική ισότητα ευκαιριών, η έμφαση σε εθνικό επίπεδο και όχι σε περιφερειακό, η υποκατάσταση των εισαγωγών και η στήριξη στον κεντρικό σχεδιασμό με αποτέλεσμα την αποτυχία της βιομηχανικής ανάπτυξης σε αναπτυσσόμενες χώρες.

Η δεύτερη προσέγγιση είναι η νεοκλασική όπου ασχολήθηκε με τους μηχανισμούς ισορροπίας. Σύμφωνα με αυτή την θεωρία υπάρχουν τρεις μηχανισμοί στην οικονομία που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων. Η τεχνολογία παραγωγής, η οποία συντελεί στην αύξηση του ρυθμού παραγωγής με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη ανάπτυξη. Το διαπεριφερειακό εμπόριο, όπου οι περιφέρειες συνάπτουν εμπορικές σχέσεις με αποτέλεσμα το χαμηλό κόστος, τις

ανταγωνιστικές τιμές και την αύξηση της παραγωγής και της εργασίας. Και τέλος η μετανάστευση, δηλαδή η κινητικότητα εργασίας μεταξύ περιφερειών για καλύτερο και ποιοτικότερο τρόπο διαβίωσης με καλύτερα εισοδηματικά πλεονεκτήματα.

Η νεοκλασική θεωρία στηρίχτηκε στην έλλειψη υποδειγμάτων που ενσωματώνουν τεχνολογίες παραγωγής με αύξουσες οικονομίες κλίμακας καθώς δεν είναι συμβατές με τα υποδείγματα πλήρους ανταγωνισμού (Πετράκος και Ψυχάρης, 2016). Η θεωρία αυτή δείχνει ότι εάν υπάρχει αύξηση παραγωγής για την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων θα είναι προτιμότερη η συγκέντρωση της παραγωγής σε μεγάλες και λίγες επιχειρήσεις. Συνεπώς η αγορά δεν λειτουργεί σε συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού. Αποτέλεσμα αυτού, είναι ότι η οικονομική θεωρία αδυνατεί να προσδιορίσει τις τιμές και την παραγωγή και οι επιλογές των επιχειρήσεων να επηρεάζουν και τις υπόλοιπες. Μετά από χρόνιες μελέτες οι οικονομολόγοι κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το οικονομικό σύστημα δημιουργεί οικονομικές ανισότητες σε διάφορα χωρικά επίπεδα. Σε αυτό το πόρισμα κατέληξαν τρεις σχολές:

- **Της Αστικής Οικονομικής (urban economics).** Η σχολή αυτή επικεντρώθηκε στις οικονομίες συγκέντρωσης (agglomeration economies) όπου τα οικονομικά οφέλη των επιχειρήσεων προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης και χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τις οικονομίες αστικής κλίμακας ή οικονομίες αστικοποίησης (Urbanization economies), όπου ορίζει τα οφέλη που έχει μία επιχείρηση από τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες στα μεγάλα αστικά κέντρα και από τις οικονομίες χωρικής συσπείρωσης (localization economies) όπου ορίζει τα οφέλη από την συγκέντρωση ομοειδών επιχειρήσεων στην ίδια περιοχή. Η σχολή αυτή υποστηρίζει ότι η συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων αυξάνει την παραγωγή των επιχειρήσεων και αναπτύσσει το επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας.
- **Της Θεωρίας ενδογενούς ανάπτυξης (endogenous growth theory).** Η θεωρία αυτή ασχολείται με την συσσώρευση της γνώσης με τους εξής τρόπους: Οι πόροι που κατανέμονται στην έρευνα βοηθάνε στην παραγωγή της γνώσης. Όσο αυξάνεται η γνώση τόσο λιγότερους πόρους θα κατανεμηθούν στην έρευνα. Όσο βελτιώνεται η γνώση για μία επιχείρηση το προϊόν θα βελτιώνεται και γίνεται καλύτερο και πιο ποιοτικό. Τέλος η γνώση που θα λάβει μία επιχείρηση θα βελτιώσει και τις υπόλοιπες επιχειρήσεις.
- **Και της νέας οικονομικής γεωγραφίας (new economy geography).** Η Θεωρία αυτή ξεκίνησε με τον Krugman (1991) και εξετάζει τις χωρικές δυναμικές που αναπτύσσονται σε μία οικονομία. Ο γεωγραφικός παράγοντας παίζει σημαντικό ρόλο στην κατανομή των δραστηριοτήτων και στον χώρο. Το κόστος μεταφοράς των εργαζομένων υπάρχει και είναι σημαντικός. Όταν το κόστος μεταφοράς είναι υψηλό, οι επιχειρήσεις τείνουν να λειτουργούν ως μονοπώλια και εγκαθίστανται στις περιφερειακές αγορές για να μειώσουν το κόστος της μεταφοράς προϊόντων. Αντίθετα όταν το κόστος μεταφοράς μειώνεται, πχ λόγω τεχνολογικών εξελίξεων ή μεταφορικών υποδομών, οι επιχειρήσεις συγκεντρώνονται στις μεγαλύτερες αγορές χωρίς να έχουν τον φόβο να χάσουν τις απομακρυσμένες αγορές.

Ένα δεύτερο συμπέρασμα που εξειδικεύεται από τον Fujita (1993) και κωδικοποιείται με απλό τρόπο από τον Thisse (2000) συσχετίζεται με την επίδραση της μορφής των αγορών στην χωρική συγκέντρωση των δραστηριοτήτων. Με την διαφοροποίηση των προϊόντων οι επιχειρήσεις συγκεντρώνονται σε έναν μικρό αριθμό συστάδων (clusters) και τις απαλλάσσει από τον ανταγωνισμό με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα

να εκμεταλλεύονται τα πλεονεκτήματα που τους προσφέρουν οι οικονομίες συγκέντρωσης. (Πετράκος και Ψυχάρης 2016)

Συνεπώς όταν υπάρχει ποικιλία, στις μεγάλες αγορές, από παραγόμενα προϊόντα και χαμηλό κόστος μεταφοράς ευνοείται η χωρική συγκέντρωση των δραστηριοτήτων. Δημιουργώντας οικονομικά πλεονεκτήματα ή και μειονεκτήματα επηρεάζεται η δυναμική του οικονομικού συστήματος με αποτέλεσμα να δημιουργούνται οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις. Οι επιπτώσεις αυτές και κατά συνέπεια οι περιφερειακές ανισότητες είναι από τα πιο σημαντικά θέματα συζήτησης στην επιστημονική κοινότητα και κατ' επέκταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η αποτίμηση των Περιφερειακών ανισοτήτων είναι μείζονος σημασίας, καθώς μπορεί να καταδείξει αν και κατά πόσο οι μηχανισμοί αγοράς, αλλά και οι συνακόλουθες αντισταθμιστικές πολιτικές, συμβάλλουν, υπό συνθήκες οικονομικής ολοκλήρωσης στην άμβλυνση ή στην όξυνση τους. (Πετράκος και Ψυχάρης 2016).

Η Ε.Ε. παρόλο που έχει δεσμευτεί με διάφορες Συνθήκες (Ρώμης 1957, Μάαστριχτ 1992, 'Αμστερνταμ 1997, Λισαβόνας 2007) για την αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων, εξακολουθεί να υπάρχει ανομοιογένεια ως προς την κατανομή των πόρων και των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η Ε.Ε. φιλοξενεί χώρες με διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης ως προς την γεωγραφία τους, την οικονομία τους και την πολιτική τους. Συνεπώς η οικονομία της Ε.Ε. δεν μπορεί να θεωρηθεί ομοιογενής. Οι χώρες μπορούν να μετρηθούν ως προς την έκταση τους, τον πληθυσμό τους και το ΑΕΠ και να θεωρηθούν είτε μεγάλες, είτε μικρές. Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ε.Ε. είναι έντονες και η χωρική κατανομή αποδεικνύει την ανάπτυξη και την κυριαρχία των μητροπολιτικών κέντρων και όχι τόσο της περιφέρειας. Το γεγονός αυτό προβληματίζει ως προς την κατανομή των πόρων και σε επίπεδο πολιτικής, εάν οι πόροι είναι αρκετοί και εάν αξιοποιούνται με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»

3.1: Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»

Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» αφορά τομείς πολιτισμού και υποστηρίζει δημιουργικές δράσεις. Ο όρος «Πολιτιστικοί και Δημιουργικοί Τομείς» αναφέρει όλους τους τομείς όπου οι δράσεις τους βασίζονται στις πολιτιστικές αξίες, στις καλλιτεχνικές ή άλλες δημιουργικές εκφράσεις είτε ατομικές είτε ομαδικές. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν ανάπτυξη, δημιουργία, παραγωγή, την διάδοση και διατήρηση των αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και την εκπαίδευση ή διευθέτηση αυτών των υπηρεσιών. Οι τομείς περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την αρχιτεκτονική, μουσεία, βιβλιοθήκες, αρχαία, καλλιτεχνικές δημιουργίες, οπτικοακουστικά (ταινίες, τηλεόραση, βιντεοπαιχνίδια, και πολυμέσα), ενσώματα και άυλα αγαθά πολιτιστικής κληρονομιάς, σχέδιο, φεστιβάλ, μουσική, λογοτεχνία, θέατρο, χορός, βιβλία και εκδόσεις, ραδιόφωνο, οπτική τέχνη.

Οι κύριοι στόχοι αυτού του προγράμματος είναι:

- Να διαφυλάξει, αναπτύξει και προωθήσει την πολιτιστική κληρονομιά και γλωσσική ποικιλομορφία στην Ευρώπη.
- Να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα και τις οικονομικές δυνατότητες στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, κυρίως στον οπτικοακουστικό τομέα.

- Αυτοί οι γενικοί στόχοι θα επιτευχθούν με τους συγκεκριμένους στόχους:
 - Ενισχύοντας την καλλιτεχνική και πολιτιστική συνεργασία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με σκοπό να ενισχυθεί η δημιουργία των Ευρωπαϊκών έργων και να ενδυναμωθούν σε οικονομική, κοινωνική και εξωτερική διάσταση της καινοτομίας και κινητικότητας του Ευρωπαϊκού πολιτισμού και των δημιουργικών τομέων.
 - Προωθώντας τον ανταγωνισμό, την επεκτασιμότητα, την συνεργασία, την καινοτομία, και την βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένου και της κινητικότητας στον οπτικοακουστικό τομέα.
 - Και προωθώντας πολιτικές συνεργασίας και δράσεις καινοτομίας υποστηρίζοντας όλους τους τομείς του προγράμματος, προβάλλοντας ένα ποικιλόμορφο, ανεξάρτητο και πλουραλιστικό περιβάλλον μέσων, ενισχύοντας την καλλιτεχνική ελευθερία, έναν διαπολιτισμικό διάλογο και μία κοινωνική ένταξη.

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τις πολιτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής επιτροπής και με την Νέα Ατζέντα της Επιτροπής του 2018 που υποστηρίζει την Στρατηγική Ισότητας των φύλων 2020-2025 και την Πράσινη Ευρώπη που θεωρούνται διατομεακά ζητήματα. Είναι επίσης εναρμονισμένο με το Σχέδιο Εργασίας της επιτροπής 2019-2022, το 2016 Στρατηγική για Διεθνείς Πολιτιστικές Σχέσεις και του 2014 Στρατηγική για μία ολοκληρωμένη προσέγγιση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ευρώπης, τα οποία συμβάλλουν όλα για έναν πιο ισχυρό ρόλο της πολιτιστικής και κατ' επέκταση κοινωνικής, οικονομικής και διεθνούς ανάπτυξης της Ευρώπης. Τέλος θα δώσει βάση στις πολιτικές στρατηγικής Digital Single Market και Digital4Culture.

Για να διατηρήσει την ουσιαστική φύση του θα συνεισφέρει στο νέο πρόγραμμα Bauhaus, μαζί με το πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όπως επίσης και στο "Ευρωπαϊκό Έτος Σιδηροδρόμων 2021" καθώς θα τονίσει τα οφέλη του σιδηρόδρομου ως βιώσιμο, έξυπνο και ασφαλές μέσο μεταφοράς. Με βάση το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για τα κοινωνικά δικαιώματα το πρόγραμμα υποστηρίζει τις ισότιμες εργασιακές συνθήκες συμπεριλαμβανομένου και τις ισάξιες αποδοχές όλων των πολιτιστικών και δημιουργικών καλλιτεχνών.

Η πανδημία Covid-19 επιτάχυνε τις αλλαγές στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς ενισχύοντας τις προκλήσεις που αντιμετώπιζαν. Οι τομείς αυτοί αντιμετώπισαν την μεγαλύτερη κρίση λόγω της πανδημίας, της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιακής μετάβασης. Ο συνδυασμός των περιορισμένων μέτρων υγιεινής και της οικονομικής ύφεσης ανάγκασε τους τομείς αυτούς να κάνουν σημαντικές αλλαγές. Υπάρχει σημαντική ανάγκη να ενισχυθούν οι καλλιτέχνες που λόγω απαγόρευσης κυκλοφορίας επηρεάστηκαν οικονομικά και καλλιτεχνικά. Η πανδημία επιτάχυνε την ψηφιακή μετάβαση επηρεάζοντας σημαντικά τα πολιτιστικά αγαθά ως προς την δημιουργία, την διαχείριση, την πρόσβαση και κατά συνέπεια την οικονομία τους.

Ο πλούτος που πηγάζει από την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλία, δεν μπορεί εύκολα να ωφεληθεί τους Ευρωπαίους πολίτες γιατί πολύ συχνά οι τομείς αυτοί είναι περιορισμένοι σε εθνικές και γλωσσικές γραμμές και έλλειψης κριτικής μάζας. Η διεθνής κυκλοφορία και συνεργασία μεταξύ των κρατών παραμένει περιορισμένη και γι' αυτό τον λόγο είναι σημαντικό να αναπτυχθούν αποτελεσματικές λύσεις για να προσελκύσουν το κοινό πέρα από τα σύνορα.

Η διακρατική φύση είναι μία πρόκληση που απαιτεί μία στοχοποιημένη προσέγγιση για να βελτιώσει τις πιθανότητες του πολιτιστικού τομέα και να συνεισφέρει στις δουλειές, την ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη συμπεριλαμβανομένου και των πιο μειονεκτικών και απρόσιτων ομάδων. Το πρόγραμμα θα υποστηρίξει δράσεις με ευρωπαϊκή αξία που θα ενισχύει τις περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς πολιτικές και άλλα προγράμματα.

3.1.1: Προτεραιότητες του πολιτισμού 2021

Το 2021 το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη στον τομέα του πολιτισμού προσπαθεί να προωθήσει τα εξής:

- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας για επιτραπεί η ανάκαμψη των πολιτιστικών φορέων λόγω της πανδημίας.
- Καινοτομία και κοινές δημιουργίες: υποστηρίζοντας τους φορείς εκμετάλλευσης, να αναπτύξουν καινοτόμα ευρωπαϊκά έργα για να επιτραπεί η αξιολόγηση των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά τους. Οι καινοτομίες μπορεί να είναι τεχνολογικής και καλλιτεχνικής φύσης και μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη και τον πειραματισμό νέων πρακτικών, ή νέων μοντέλων, ή τη μεταφορά και διάδοση καλών πρακτικών από μια ευρωπαϊκή περιφέρεια σε άλλες. Οι τομείς καινοτομίας μπορεί να περιλαμβάνουν την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, την ψηφιοποίηση ή μια κοινωνική διάσταση όπως η ανάπτυξη κοινού, η ισότητα των φύλων, η ένταξη ατόμων με αναπηρία, που ανήκουν σε μειονότητες, κοινωνικές περιθωριοποιημένες ομάδες.
- Συνεργασία, μάθηση και σύνδεση οργανισμών όλων των μεγεθών και που θα δημιουργήσουν δυνατότητες, θα βοηθήσουν την κυκλοφορία καλλιτεχνών και των έργων, θα δημιουργήσουν συνεργασίες και καλλιτεχνικές δημιουργίες και θα συμβάλουν στη διάδοση επαγγελματικών και καλλιτεχνικών καλών πρακτικών σε όλη την Ευρώπη.
- Ανάπτυξη ικανοτήτων καλλιτεχνών: το πρόγραμμα θα βοηθήσει τους ευρωπαίους καλλιτέχνες και τους επαγγελματίες του πολιτισμού και της δημιουργικότητας να ανέβουν στο ευρωπαϊκό επίπεδο υποστηρίζοντας (αναδύομενα) ταλέντα και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Στην Ευρώπη αλλά και όχι μόνο, θα υποστηρίξει δράσεις που προωθούν την κυκλοφορία ευρωπαϊκών λογοτεχνικών έργων επιτρέποντας στον τομέα του βιβλίου (βιβλιοπώλες, βιβλιοθήκες κ.λπ.) να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των εκδοτών και των εταίρων τους.
- Επένδυση σε δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, για παράδειγμα, υποστηρίζοντας τη διεθνή τους παρουσία, το μάρκετινγκ και το branding. Θα βοηθήσει στη συλλογή και διάδοση δεδομένων, πληροφοριών, πρακτικών, ιδεών και λύσεων, θα παρέχει εκπαίδευση και συμβουλές σε επαγγελματίες, θα εκπροσωπεί τους τομείς σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και θα συνηγορεί εκ μέρους τους σε βασικά τομεακά ζητήματα.

3.1.2: Διατομεακά ζητήματα

Επιπλέον, ως οριζόντια ζητήματα, το πρόγραμμα θα υποστηρίξει αποτελεσματικούς μηχανισμούς για να διασφαλίσει ότι οι πολιτιστικοί τομείς προσφέρουν τη

διαφορετικότητα και την ισότητα για όλους και θα συμβάλλουν στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής:

- την ποικιλομορφία της ένταξης και την ισότητα των φύλων. Τα έργα θα πρέπει να διευκολύνουν την πρόσβαση σε ευρωπαϊκό πολιτιστικό και δημιουργικό περιεχόμενο για όλες τις ομάδες και το κοινό, ιδίως για επαγγελματίες και συμμετέχοντες με μειονεκτικό υπόβαθρο και λιγότερες ευκαιρίες που σχετίζονται με αναπηρίες ή προβλήματα υγείας, οικονομικά, κοινωνικά ή γεωγραφικά εμπόδια ή πολιτισμικές διαφορές. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί σε προώθηση της ισότητας των φύλων, ιδίως ως μοχλός δημιουργικότητας, οικονομικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Τα έργα πρέπει να επιδιώκουν την προώθηση της ισότητας των φύλων και την ενσωμάτωση της διάκρισης σύμφωνα με τη δέσμη εργαλείων για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου. Όλες οι δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος πρέπει να ενσωματώνουν μια προοπτική της ισότητας των φύλων και να συμβάλλουν στην ίση ενδυνάμωση γυναικών και ανδρών, διασφαλίζοντας ότι αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους και επωφελούνται από τα ίδια δικαιώματα.
- για το περιβάλλον και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ο πολιτιστικός και ο δημιουργικός τομέας θα πρέπει να συντείνει με την ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία, ιδίως ενθαρρύνοντας τους φορείς της να υιοθετήσουν πιο περιβαλλοντικά βιώσιμες πρακτικές και έτσι να συμβάλουν στην επίτευξη του συνολικού στόχου του 30% των δαπανών του προϋπολογισμού της Ένωσης για την υποστήριξη των στόχων για το κλίμα. Ο πολιτισμός μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην πράσινη μετάβαση μέσω της ευαισθητοποίησης, της μάθησης, της επικοινωνίας και της ανταλλαγής γνώσεων και καλών πρακτικών και έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει καινοτόμους τρόπους παρακολούθησης των περιβαλλοντικών προκλήσεων.

3.1.3: Έργα Ευρωπαϊκής Συνεργασίας.

Τα έργα ευρωπαϊκής συνεργασίας είναι διακρατικά έργα στα οποία συμμετέχουν πολιτιστικοί και δημιουργικοί οργανισμοί από διάφορες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Δίνουν σε πολιτιστικούς οργανισμούς όλων των μεγεθών τη δυνατότητα να συνεργάζονται, να πειραματίζονται, να καινοτομούν, να κινούνται και να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο. Στόχος της δράσης είναι η βελτίωση της πρόσβασης στον ευρωπαϊκό πολιτισμό και τα δημιουργικά έργα και η προώθηση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας. Τα έργα μπορούν να καλύπτουν έναν ή περισσότερους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς και μπορεί να είναι διεπιστημονικά.

Διατίθεται χρηματοδότηση για τρεις κατηγορίες έργων (που ονομάζονται θέματα):

1. Μικρής κατηγορίας έργα: Το λιγότερο 3 οντότητες από 3 διαφορετικές χώρες.
2. Μεσαίας κατηγορίας έργα: Το λιγότερο 5 οντότητες από 5 διαφορετικές χώρες.
3. Μεγάλης κατηγορίας έργα: Το λιγότερο 10 οντότητες από 10 διαφορετικές χώρες.

Ένα νέο χαρακτηριστικό του πολιτιστικού σκέλους του προγράμματος είναι η ενίσχυση της τομεακής του προσέγγισης. Μέσω αυτής της νέας προσέγγισης, θα είναι δυνατό να καθοριστούν πιο στοχευμένες ετήσιες τομεακές προτεραιότητες για τη μουσική, τις εκδόσεις, την πολιτιστική κληρονομιά και την αρχιτεκτονική, όπως προσδιορίζονται

από τους πολιτικούς διαλόγους και τις διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τη μουσική κινεί την Ευρώπη, η προπαρασκευαστική δράση και οι προηγούμενες δράσεις για τη στήριξη της λογοτεχνικής μετάφρασης, καθώς και οι διαβουλεύσεις με τους τομείς της μουσικής, των εκδόσεων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της αρχιτεκτονικής, επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει έντονη ανάγκη για περισσότερη επαγγελματική κατάρτιση και δραστηριότητες δικτύωσης στην Ευρώπη για να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα αυτών των τομέων και να βοηθήσει την κυκλοφορία έργων και ταλέντων, ιδιαίτερα την τρέχουσα περίοδο που κυριαρχεί η πανδημία Covid-19. Οι τομεακές προτεραιότητες δεν θα υποκαταστήσουν αλλά θα συμπληρώσουν γενικότερες πιο οριζόντιες προτεραιότητες. Το 10% του προϋπολογισμού του 2021 για έργα ευρωπαϊκής συνεργασίας στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης θα χρηματοδοτήσει έργα που στοχεύουν σε ετήσιες τομεακές προτεραιότητες.

3.1.4: Διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου.

Η διάδοση και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων αποτελούν κρίσιμους τομείς του κύκλου ζωής του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Δίνουν στους συμμετέχοντες οργανισμούς την ευκαιρία να επικοινωνήσουν και να μοιραστούν τα αποτελέσματα και τα παραδοτέα, επεκτείνοντας έτσι τον αντίκτυπο των έργων τους, βελτιώνοντας τη βιωσιμότητά τους και δικαιολογώντας την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία. Προκειμένου να διαδοθούν και να αξιοποιηθούν επιτυχώς τα αποτελέσματα των έργων, οι οργανισμοί που συμμετέχουν σε έργα Δημιουργικής Ευρώπης καλούνται να δώσουν την απαραίτητη σκέψη στις δραστηριότητες διάδοσης και εκμετάλλευσης κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου τους. Το επίπεδο και η ένταση τέτοιων δραστηριοτήτων θα πρέπει να είναι ανάλογα με το εύρος και τους στόχους των διαφόρων δράσεων της Δημιουργικής Ευρώπης. Τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται σε ένα συγκεκριμένο έργο μπορεί να είναι εξαιρετικά σχετικά και ενδιαφέροντα και σε τομείς που δεν καλύπτονται από το έργο. Τα μεμονωμένα έργα μπορούν να αναπτύξουν στρατηγικές και μεθόδους που διασφαλίζουν ότι οι άλλοι έχουν εύκολη πρόσβαση σε ό,τι έχει αναπτυχθεί και παραχθεί.

Ο Προϋπολογισμός ανέρχεται σε 60.942.906€. Ο προϋπολογισμός μπορεί να αυξηθεί το πολύ κατά 20%. Συγκεκριμένα η κατάτμηση του προϋπολογισμού είναι η ακόλουθη:

1. Στα μικρής κατηγορίας έργα σε 21.330.017€.
2. Στα μεσαίας κατηγορίας έργα σε 21.330.017€.
3. Στα μεγάλης κατηγορίας έργα σε 18.282.871€.

Η διαθεσιμότητα του προϋπολογισμού της πρόσκλησης εξακολουθεί να εξαρτάται από την έγκριση του προϋπολογισμού 2021 από την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή της Ε.Ε.. Διατηρείται το δικαίωμα να μην χορηγηθούν όλα τα διαθέσιμα κεφάλαια ή να αναδιανεμηθούν μεταξύ των προτεραιοτήτων της πρόσκλησης ανάλογα με τις προτάσεις που ελήφθησαν και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Για να είναι επιλέξιμοι οι αιτούντες (δικαιούχοι και συνδεδεμένες οντότητες) πρέπει:

- Να είναι νομικά πρόσωπα (δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς).
- Να είναι εγκατεστημένες σε μία από τις επιλέξιμες χώρες, κράτη μέλη της Ε.Ε. (συμπεριλαμβανομένων των υπερπόντιων χωρών και εδαφών), των εισηγμένων χωρών και χωρών της ΕΕΑ που συνδέονται με το πρόγραμμα Δημιουργικής Ευρώπης ή σε χώρες που βρίσκονται σε συνεχείς διαπραγματεύσεις για

συμφωνία σύνδεσης και όπου η συμφωνία τίθεται σε ισχύ πριν από υπογραφή επιχορήγησης.

- Οι δικαιούχοι και οι συνδεδεμένες οντότητες πρέπει να εγγραφούν στο μητρώο συμμετεχόντων πριν υποβάλουν την πρόταση και θα πρέπει να επικυρωθούν από την κεντρική υπηρεσία επικύρωσης (Rea Validation).

Εικόνα 4: Culture and Creativity

(Πηγή: <https://www.culturepartnership.eu/en/article/6-online-resources-every-artist-should-know-about>)

3.2: Θεσμικό και Κανονιστικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την θέσπιση του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2021-2027) δίνεται προτεραιότητα στην υποστήριξη και την προώθηση του πολιτισμού, των τεχνών, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτισμικής πολυμορφίας. Η διακήρυξη της Ρώμης της 25^{ης} Μαρτίου 2017 και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 14^{ης} και 15^{ης} Δεκεμβρίου 2017 δήλωσαν ότι η εκπαίδευση και ο πολιτισμός είναι καθοριστικής σημασίας για την οικοδόμηση συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για όλους καθώς και για τη διατήρηση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. (Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)). Οι αξίες αυτές επιβεβαιώνονται και ενσωματώνονται και στα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»), ο οποίος έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες βάσει του άρθρου 6 ΣΕΕ. Ειδικότερα, η ελευθερία έκφρασης και

πληροφόρησης και η ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης κατοχυρώνονται αντίστοιχα στα άρθρα 11 και 13 του Χάρτη.

Όλα τα Κράτη-Μέλη βασίζονται πάνω σε αυτές τις θεμελιώδεις αρχές και σκοπός τους είναι να προάγουν την ειρήνη και την ευημερία καθώς και τον σεβασμό του πλούτου και της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας διασφαλίζοντας την προστασία και την ενίσχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς. (Άρθρο 3 ΣΕΕ).

Στις 22 Μαΐου 2018 ανακοίνωσε η επιτροπή «Μία νέα Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Πολιτισμό» η οποία καθορίζει τους στόχους για τον πολιτισμό και τους δημιουργικούς τομείς. Σκοπός της είναι η προώθηση της διασυννοριακής διάστασης των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και η ανάπτυξη τους στην εκπαίδευση και την καινοτομία με στόχο την κοινωνική συνοχή και ευημερία, καθώς και την ενίσχυση των διεθνών πολιτιστικών σχέσεων.

Με βάση τα ανωτέρω και την Σύμβαση της UNESCO του 2005 για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 18 Μαρτίου 2007 διαμορφώνεται το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» το οποίο μαζί με άλλα προγράμματα και ταμεία θα προωθήσει την αξία του πολιτισμού καθώς και την καλλιτεχνική έκφραση. Θα ενθαρρύνει την διακρατική κυκλοφορία των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών έργων, τον διάλογο και τις πολιτιστικές ανταλλαγές.

Η Ευρωπαϊκή πολιτισμική πολυμορφία βασίζεται στην ελεύθερη καλλιτεχνική έκφραση, τις δεξιότητες των καλλιτεχνών και των πολιτιστικών φορέων, καθώς και στην δημιουργία και την καινοτομία των καλλιτεχνών να παράγουν τα έργα τους και να τα διανέμουν σε ένα ευρύτερο και πολύμορφο ευρωπαϊκό κοινό. Όλα αυτά θα συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη, την δημιουργία θέσεων εργασίας, στην διεύρυνση του επιχειρηματικού δυναμικού των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων καθώς και στην τόνωση της καινοτομίας και της αύξησης της ανταγωνιστικότητας.

Μία σημαντική αλλαγή που έγινε και συνέβαλε στην διεύρυνση της Ευρωπαϊκής αγοράς και στην δημιουργία μίας ενιαίας αγοράς που αναδιαμορφώνει τις συνθήκες και τις σχέσεις των Κρατών είναι η ψηφιακή μετάβαση, η οποία προσφέρει νέες ευκαιρίες στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς όσον αφορά στην δημιουργία και την διανομή των ευρωπαϊκών έργων, καθώς και στην πρόσβαση σε αυτά.

Το Πρόγραμμα θα πρέπει να λάβει υπόψη πέραν από την καλλιτεχνική αξία του πολιτισμού και την οικονομική αξία του και να συμβάλλει στην ανάπτυξη, την δημιουργία, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μια ισχυρή πολιτιστική βιομηχανία που θα προωθήσει την διάδοση της πληροφορίας και της γνώσης και θα προσεγγίσει ένα ποικιλόμορφο κοινό. Θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ποικιλομορφίες των διάφορων πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων μέσω εξατομικευμένης προσέγγισης.

Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» για τον ανωτέρω λόγο χωρίζεται σε τρία σκέλη: στον οπτικοακουστικό τομέα (Media), σε ένα σκέλος που θα είναι αφιερωμένο στους υπόλοιπους δημιουργικούς και πολιτιστικούς τομείς (Πολιτισμός) και τέλος σε ένα διατομεακό σκέλος. Το Πρόγραμμα μέσω αυτών των σκελών θα αναπτύξει την προώθηση της διακρατικής συνεργασίας και θα συμβάλει στην ενίσχυση της Ευρωπαϊκής ταυτότητας και των Ευρωπαϊκών αξιών. Θα λειτουργεί συνεργατικά με άλλα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή προγράμματα με σκοπό την προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας.

Στο σκέλος του Πολιτισμού θα πρέπει να δοθεί έμφαση στον τομέα της μουσικής καθώς συνιστά σημαντικό στοιχείο του πολιτισμού, καλλιτεχνικού και οικονομικού

πεδίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της κληρονομιάς της. Αποτελεί στοιχείο κοινωνικής συνοχής. Επίσης θα πρέπει να προωθήσει την δικτύωση δημιουργικών κοινοτήτων και την διασυνοριακή και πολυτομεακή συνεργασία.

Στο διατομεακό σκέλος δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση του δυναμικού συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων και στην μεταφορά γνώσεων μεταξύ των χωρών.

Στον οπτικοακουστικό τομέα (Media) πρέπει να δοθεί βαρύτητα στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω των οδηγιών (ΕΕ) 2019/789(5) και (ΕΕ) 2019/790(6) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου(7), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου(8). Σκοπός των οδηγιών (ΕΕ) 2019/789 και (ΕΕ) 2019/790 είναι η ενίσχυση των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών φορέων να χρηματοδοτηθούν έτσι ώστε να παράγουν και να διαδώσουν το έργο τους εντός και εκτός Ευρώπης. Οι οδηγίες αυτές θα συντελέσουν στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και στην διασφάλιση δίκαιης αμοιβής για τους δημιουργούς και τους ερμηνευτές.

Το σκέλος Media θα πρέπει να δραστηριοποιείται σε διασυνοριακό και διεθνές επίπεδο. Να στηρίζει τους καλλιτέχνες και τους οργανισμούς όπου και αν βρίσκονται και να έχουν πρόσβαση ανεξάρτητα από την γεωγραφική τους προέλευση. Επομένως είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ των χωρών, όσον αφορά την παραγωγή και την διανομή του οπτικοακουστικού περιεχομένου και την πρόσβαση σε αυτό. Ειδικότερα, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις γλωσσικές και γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας, παρέχοντας ισότιμους όρους ανταγωνισμού και διευρύνοντας την συμμετοχή και την συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών με διαφορετικές ικανότητες στο οπτικοακουστικό τομέα.

Ειδικές δράσεις θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος, όπως οι δράσεις για το σήμα της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς που θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1194/2011/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, οι ευρωπαϊκές ημέρες πολιτιστικής κληρονομιάς, τα ευρωπαϊκά βραβεία σύγχρονης, ροκ και ποπ μουσικής, λογοτεχνίας, πολιτιστικής κληρονομιάς και αρχιτεκτονικής και οι πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης, τέλος θα πρέπει να στηρίζει δραστηριότητες δικτύωσης των τόπων που φέρουν το σήμα ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη του Νταβός, της 22ας Ιανουαρίου 2018, με τίτλο «Ένα δομημένο περιβάλλον υψηλής ποιότητας για την Ευρώπη», θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα περιβάλλον υψηλής ποιότητας, το οποίο θα βασίζεται στον πολιτισμό και τα ενισχύει την κοινωνική συνοχή, με στόχο ενός βιώσιμου περιβάλλοντος και την ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Έμφαση επίσης θα πρέπει να δοθεί όχι μόνο στις αστικές περιοχές αλλά και στην διασυνδεσιμότητα των περιφερειακών και αγροτικών περιοχών.

Με γνώμονα την οδηγία 2010/13/ΕΕ το πρόγραμμα θα πρέπει να προωθεί την ελευθερία της έκφρασης και την καλλιτεχνική ελευθερία. Ο τομέας των μέσων πρέπει να είναι ένα περιβάλλον ελευθερίας, πολυμορφίας και πολυφωνίας. Επομένως είναι σημαντικό να στηριχθούν τα ανωτέρω και να συντελέσει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Είναι σημαντικό να διευκολύνει η Επιτροπή τα έργα μικρής κλίμακας, δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων, με την απλοποίηση της γραφειοκρατίας και την διάθεση υψηλότερων ποσοστών συγχρηματοδότησης.

Λαμβάνοντας υπόψη την κοινή ανακοίνωση της 8ης Ιουνίου 2016 με τίτλο «Προς μια στρατηγική της Ε.Ε. για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις», η οποία εγκρίθηκε με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 5ης Ιουλίου 2017, θα πρέπει να αναγνωριστεί η σημασία του πολιτισμού στις Διεθνείς Πολιτιστικές Σχέσεις και τον ρόλο του στην προώθηση των Ευρωπαϊκών αξιών.

Με την βοήθεια του Προγράμματος προωθείται η συνεργασία της Ένωσης και των Διεθνών Οργανισμών όπως είναι η Unesco, το Συμβούλιο της Ευρώπης συμπεριλαμβανομένων του Eurimages και του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου του Οπτικοακουστικού Τομέα («Παρατηρητήριο»), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Επίσης θα πρέπει να εναρμονίζεται με τους στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Όλα τα νέα Προγράμματα τα τελευταία χρόνια είναι εναρμονισμένα με την συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης. Επομένως, το 30% των δαπανών του προϋπολογισμού της Ε.Ε. υποστηρίζει στόχους που συνδέονται με το κλίμα. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα πρέπει οι δράσεις του προγράμματος να σέβονται τους κανόνες για μία βιώσιμη ανάπτυξη.

Επίσης πέρα από την κλιματική αλλαγή πρέπει να αναφερθεί ότι το νέο Πρόγραμμα είναι σημαντικό να αντιμετωπίσει και όλα τα προβλήματα που επιδεινώθηκαν με την πανδημία COVID-19 με σκοπό την ευημερία των πολιτών και την ενδυνάμωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Όταν αναφερόμαστε σε πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, αναφερόμαστε σε όλους τους τομείς που βασίζονται σε πολιτισμικές αξίες, σε καλλιτεχνικές και δημιουργικές εκφράσεις, είτε είναι ατομικές είτε συλλογικές. Σε δραστηριότητες που παράγουν καινοτομία και θέσεις εργασίας που περιλαμβάνουν δημιουργία, καλλιτεχνική έκφραση ακόμα και εκπαίδευση και διαχείριση ανεξαρτήτως εάν οι δραστηριότητες αυτές δεν είναι προσανατολισμένες στην αγορά, του είδους του οργανισμού ή του τρόπου χρηματοδότησης.

Τέτοιοι τομείς είναι, μεταξύ άλλων, η αρχιτεκτονική, τα αρχεία, οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία, τα καλλιτεχνήματα, τα οπτικοακουστικά προϊόντα (όπως ταινίες, τηλεόραση, βιντεοπαιχνίδια και πολυμέσα), η υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά, το σχέδιο (συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου μόδας), τα φεστιβάλ, η μουσική, η λογοτεχνία, οι παραστατικές τέχνες (συμπεριλαμβανομένων του θεάτρου και του χορού), τα βιβλία και οι εκδόσεις, το ραδιόφωνο και οι εικαστικές τέχνες.

3.3: Στόχοι του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη».

Η δράση του «Πολιτισμού» θα υποστηρίξει έργα που περιλαμβάνουν μεγάλη ποικιλία παραγόντων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, για την υλοποίηση ενός ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών. Η δράση εντάσσεται στο πλαίσιο πολιτικής του πολιτιστικού σκέλους του προγράμματος Δημιουργικής Ευρώπης και των οριζόντιων θεμάτων του (συμμετοχικότητα, μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ισότητα των φύλων). Τα έργα ευρωπαϊκής συνεργασίας έχουν επίσης σχεδιαστεί για να συμβάλλουν στην εφαρμογή αναδυόμενων πρωτοβουλιών πολιτικής της Ε.Ε., όπως το νέο ευρωπαϊκό Bauhaus.

Τα έργα ευρωπαϊκής συνεργασίας είναι ανοιχτά σε όλους τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτή η δράση αποσκοπεί στην επιδίωξη των στόχων της πολιτιστικής πτυχής του προγράμματος, έργα που αφορούν αποκλειστικά οργανισμούς από τον οπτικοακουστικό τομέα και έργα αποκλειστικού οπτικοακουστικού περιεχομένου δεν στοχεύουν στη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του θα δοθεί στήριξη σε έργα συνεργασίας που συμβάλλουν σε έναν από τους ακόλουθους στόχους:

- Στόχος 1: Διακρατική δημιουργία και κυκλοφορία: για την ενίσχυση της διακρατικής δημιουργίας και κυκλοφορίας ευρωπαϊκών έργων και καλλιτεχνών.
- Στόχος 2: Καινοτομία: να ενισχύσει την ικανότητα των ευρωπαϊκών πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων να καλλιεργούν ταλέντα για να καινοτομούν για να ευημερούν και να δημιουργούν θέσεις εργασίας και ανάπτυξη.

Συγκεκριμένα τα στοχευόμενα έργα είναι τα ακόλουθα:

1. Διακρατική δημιουργία και κυκλοφορία: όπου απαιτείται διακρατική συνεργασία για καλλιτεχνικούς και οικονομικούς λόγους. Αυτό γίνεται προκειμένου να αυξηθεί η ευρωπαϊκή διάσταση της καλλιτεχνικής και δημιουργικής διαδικασίας. Η συμπαραγωγή είναι επίσης ένα εργαλείο για την τόνωση της δημιουργικότητας για την κοινή χρήση πόρων και τη διευκόλυνση της διακρατικής διανομής περιεχομένου και της κυκλοφορίας των καλλιτεχνών. Τα έργα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το νέο πλαίσιο, όπως η υγεία των περιβαλλοντικών ανησυχιών και να ενσωματώνουν καινοτόμους (ψηφιακούς) τρόπους παραγωγής και διάδοσης περιεχομένου.
2. Καινοτομία: είναι απαραίτητη για την εξέλιξη του κλάδου και την ανταγωνιστικότητά του. Η καινοτομία πρέπει να γίνει κατανοητή με ευρεία έννοια. Οι καινοτομίες δεν είναι απαραίτητα τεχνολογικής φύσης και μπορούν να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη και τον πειραματισμό νέων πρακτικών από πιο προηγμένες ευρωπαϊκές περιφέρειες ή τομείς σε άλλες περιοχές της Ευρώπης ή κλάδους.
3. Θέματα και προτεραιότητες (εύρος).

Επιπλέον, τα έργα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον μία και περισσότερες από δύο από τις ακόλουθες προτεραιότητες:

1. Κοινό: για να αυξηθεί η πολιτιστική πρόσβαση και η συμμετοχή σε πολιτιστικά θέματα καθώς και η δέσμευση και ανάπτυξη του κοινού τόσο σε φυσικό όσο και σε ψηφιακό επίπεδο.
2. Κοινωνική ένταξη: προώθηση της κοινωνικής ανθεκτικότητας και ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης στον/μέσω του πολιτισμού, ιδίως/για άτομα με αναπηρίες, άτομα που ανήκουν σε μειονότητες και άτομα που ανήκουν σε κοινωνικά περιθωριοποιημένες ομάδες, καθώς και διαπολιτισμικός διάλογος.
3. Βιωσιμότητα: να συμβάλει στην ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία και να συμπεριλάβει το νέο ευρωπαϊκό Bauhaus, ενθαρρύνοντας τους ευρωπαϊκούς πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να συν δημιουργήσουν, να υιοθετήσουν και να διαδώσουν πιο φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές, καθώς και να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω τους πολιτισμικές δραστηριότητες.

4. Νέα τεχνολογία: να βοηθήσει τους ευρωπαϊκούς πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να αξιοποιήσουν πλήρως τις νέες τεχνολογίες για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους καθώς και να επιταχύνουν την ψηφιακή τους μετάβαση ως απάντηση στην κρίση του Covid-19.
5. Διεθνή διάσταση: ανάπτυξη της ικανότητας στους ευρωπαϊκούς πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων βάσης και των μικροοργανισμών, να δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο-στην Ευρώπη πέρα από έργα από τους τομείς του βιβλίου και των εκδόσεων, της μουσικής, της αρχιτεκτονικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν είτε να καλύπτουν μία από τις προτεραιότητες που αναφέρονται παραπάνω (προτεραιότητες 1 έως 5) είτε να καλύπτουν τις ακόλουθες ειδικές προτεραιότητες τομέα (10% του προϋπολογισμού της πρόσκλησης θα διατεθεί σε έργα που υλοποιούν τομεακή προτεραιότητα).

Έργα από άλλους τομείς μπορούν να ανταποκριθούν μόνο στις προτεραιότητες που αναφέρονται παραπάνω (προτεραιότητες 1-5).

- 6 Ειδικές τομεακές προτεραιότητες: Για το 2021 έχουν καθοριστεί οι ακόλουθες ετήσιες στοχευμένες τομεακές προτεραιότητες για τον τομέα της μουσικής, των εκδόσεων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της αρχιτεκτονικής, όπως προσδιορίζονται από πολιτικούς διαλόγους και διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, για την υποστήριξη δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων, όπως δραστηριότητες δικτύωσης κατάρτισης ή πρόσβασης στην αγορά και υποστήριξη για να γίνει πιο ανθεκτική.

Για τον τομέα των εκδόσεων βιβλίων: ενίσχυση της ικανότητας των επαγγελματιών του τομέα του βιβλίου στις πωλήσεις δικαιωμάτων μετάφρασης ή διασκευής με σκοπό την αύξηση της κυκλοφορίας ευρωπαϊκών λογοτεχνικών έργων και ειδικότερα έργων γραμμένων σε λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες, στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

Για τον τομέα της μουσικής: με βάση τις μουσικές κινήσεις 2018-2020, η προπαρασκευαστική δράση για τη μουσική, και λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες της πανδημίας και τον αντίκτυπό της, να ενισχύσει την ικανότητα των επαγγελματιών της μουσικής σε:

- Δημιουργία, προώθηση, διανομή και δημιουργία εσόδων μουσικής, βοηθώντας τον κλάδο να αντιμετωπίσει ιδιαίτερα τις νέες ψηφιακές νομικές και τεχνικές τάσεις που απορρέουν από καινοτομίες στην αγορά και νέα επιχειρηματικά μοντέλα.
- Διασυνοριακή κυκλοφορία ευρωπαϊκής μουσικής και εξαγωγής μουσικής πέρα από τα σύνορα της Ε.Ε.

Για τον τομέα της αρχιτεκτονικής: ενίσχυση της ικανότητας των ευρωπαίων αρχιτεκτόνων σε: 1). επικοινωνία, συν δημιουργία και διαμεσολάβηση με τους πολίτες και τους σχετικούς ενδιαφερομένους στις διαδικασίες σχεδιασμού, σχεδιασμού και κατασκευής ή 2). την ενοποίηση της ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας και ειδικότερα του νέου ευρωπαϊκού Bauhaus αρχές στις πρακτικές τους ή 3). η διεθνοποίηση της σταδιοδρομίας στην Ευρώπη και όχι μόνο.

Για τον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς: ενίσχυση της ικανότητας των επαγγελματιών της πολιτιστικής κληρονομιάς σε: 1). δέσμευση και διαμεσολάβηση με τους πολίτες στην ερμηνεία, επικοινωνία και παρουσίαση της πολιτιστικής κληρονομιάς, για την ανάπτυξη σχέσεων με το κοινό και τους ενδιαφερόμενους, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελισσόμενες τεχνολογικές και ψηφιακές μεθόδους

περιεχομένου δημιουργία και παρουσίαση αρχειοθετημένων αποτελεσμάτων και αντληθέντων διδαγμάτων κατά τη διάρκεια του αποκλεισμού λόγω της πανδημίας Covid-19. 2). Ψηφιοποίηση υλικού πολιτιστικής κληρονομιάς, τοποθεσιών και ιστορικών κτιρίων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τεχνολογιών 3D και ΑΙ. 3). διαχείριση κινδύνου για την πολιτιστική κληρονομιά - με έμφαση στην πρόληψη και την ετοιμότητα κινδύνου σχέση με φυσικούς και μη φυσικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένης της προσαρμογής και του μετριασμού στην κλιματική αλλαγή σύμφωνα με τις αρχές της ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας.

Εικόνα 5: Media-Creative Europe

(Πηγή: <https://ec.europa.eu/culture/creative-europe/creative-europe-media-strand>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:Ερευνητικά Ερωτήματα-Μεθοδολογία

4.1:Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Στην παρούσα εργασία γίνεται μία επισκόπηση της Πολιτιστικής και Δημιουργικής Βιομηχανίας, καθώς και του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Εν συνεχεία αναλύεται η επίδραση του Προγράμματος και κατά πόσο υπάρχουν περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μελέτη της παρούσας έρευνας αφορά τα υποπρογράμματα της «Δημιουργικής Ευρώπης» και κατά πόσο οι επιδοτήσεις χορηγήθηκαν ισομερώς σε διάφορες περιφέρειες της κάθε χώρας.

Η έρευνα που έγινε είναι ποσοτική με δευτερογενή στοιχεία. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), έγινε επεξεργασία και η ανάλυση και τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στο πέμπτο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης.

Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για την συγγραφή της διπλωματικής εργασίας διαθέτει πληροφορίες από επιστημονικές πηγές, έντυπες και ψηφιακές για την απάντηση και τεκμηρίωση των ερευνητικών ερωτημάτων σε συνδυασμό με την επεξεργασία δεδομένων από την Eurostat.

Όσον αφορά στη επιλογή των χωρών έγινε με βάση ποια έργα δεν ήταν σε συνεργασία με άλλες χώρες και αφορά τα έτη 2014-2020. Ο διαχωρισμός έγινε με βάση αν η επιδότηση χορηγήθηκε στην περιφέρεια-πρωτεύουσα της κάθε χώρας ή σε άλλες περιφέρειες. Επιλέχθηκε αυτός ο διαχωρισμός γιατί οι περιφέρειες-πρωτεύουσες είναι περισσότερο ανεπτυγμένες ως προς τις ΠΔΒ. Ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολούνται στις ΠΔΒ είναι μεγάλος, με ανεπτυγμένες ικανότητες και γνώσεις να γράφουν προτάσεις καθώς και εμπειρία και εξειδίκευση στο αντικείμενο. Τέλος οι περιφέρειες-πρωτεύουσες είναι ηγέτες στην συνεργασία με άλλους εταίρους στα προγράμματα.

4.2: Διατύπωση Ερευνητικών Ερωτημάτων

Η παρούσα διπλωματική εργασία προσπαθεί να απαντήσει στα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα:

1. Είναι το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» ένα πρόγραμμα που έχει ως στόχο την συνοχή και σύγκλιση των Περιφερειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο;
2. Αποτύπωση και ανάλυση των περιφερειακών ανισοτήτων που υφίστανται οι ΠΔΒ με βάση τις επιχορηγήσεις από το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» σε περιφερειακό επίπεδο (NUTS 2) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στα πρώτα κεφάλαια έγινε μία θεωρητική προσέγγιση όσον αφορά στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων και στο πέμπτο κεφάλαιο θα γίνει μία ποσοτική αναφορά με βάση τα στοιχεία που έχουν επεξεργαστεί και μελετηθεί.

Το πλαίσιο για την αξιολόγηση της πολιτικής του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» είναι ένας συνδυασμός των οικονομικών και πολιτιστικών στόχων της Ε.Ε. μαζί με την εφαρμογή των πολιτικών και του Ευρωπαϊκού Δίκαιου. Τα αποτελέσματα του προγράμματος μας δείχνουν ότι το Πρόγραμμα δεν είναι Πολιτικής Συνοχής αλλά ένα ανταγωνιστικό Πρόγραμμα.

Αποδεικνύει την έννοια Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες καθώς το κάθε έργο ενός καλλιτέχνη αντικατοπτρίζεται σαν «οικονομικό προϊόν». Αν και η προσπάθεια της Ε.Ε. για ισορροπία των οικονομικών με των πολιτιστικών στόχων είναι αρκετά ικανοποιητική, το Πρόγραμμα είναι ανταγωνιστικό και δημιουργεί ανισότητες καθώς υπάρχει Ιδιωτική Συμμετοχή κατά 40%, ένα υψηλό ποσοστό που αποκλείει ένα μεγάλο αριθμό καλλιτεχνών και επιχειρήσεων που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά.

Από την μία πλευρά η Ε.Ε. προσπαθεί με τις πολιτικές της να βοηθήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, από την άλλη με τον ανταγωνισμό που υπάρχει ευνοεί τις μεγάλες επιχειρήσεις που μπορούν να ανταπεξέλθουν μακροπρόθεσμα και να αποκτήσουν μεγαλύτερη επιρροή σε Ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα στοιχεία της Ε.Ε. δείχνουν ότι παρόλο που ο Δημιουργικός Τομέας είναι ένας τομέας υψηλού κινδύνου για επενδύσεις, καθώς δεν γνωρίζουν από πριν τι απήχηση θα έχει το κάθε έργο, ωστόσο έχει υψηλά περιθώρια κέρδους γι' αυτό και επενδύουν μεγάλες επιχειρήσεις και περιφέρειες αρκετά ανεπτυγμένες.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η πλειονότητα των φορέων δεν έχει ίση μεταχείριση και αντιμετώπιση στο Πρόγραμμα καθώς οι φορείς που εμπλέκονται είναι μεγάλοι όπως

επίσης με βάση την ανάλυση των στοιχείων στην παρούσα μελέτη αντιλαμβανόμαστε περιφερειακές ανισότητες καθώς τις μεγαλύτερες επιχορηγήσεις παίρνουν οι πιο ανεπτυγμένες χώρες και περιφέρειες. Το Πρόγραμμα δίνει έμφαση στην «ανταγωνιστικότητα» και παραμελεί την διακρατική συνεργασία και την ποικιλομορφία.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των ΠΔΒ είναι ότι τείνουν να συγκεντρώνονται σε έναν χώρο και ιδιαίτερα σε μεγάλες πόλεις και σε μητροπολιτικές περιοχές. Η ανάπτυξη μιας πόλης είναι η προσέλκυση της δημιουργικής τάξης με σκοπό την ανάπτυξη νέων ιδεών, νέων τεχνολογιών και γενικότερα νέων έργων. Η δημιουργική τάξη προσελκύεται από πόλεις που είναι κυρίως πολυπολιτισμικές καθώς θα εμπνευστούν από την διαφορετικότητα και την ανεκτικότητα. Συνέπεια αυτού είναι και η προσέλκυση της Βιομηχανίας που ασχολείται με τις ΠΔΒ.

Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην διακρατική συνεργασία. Η διακρατική συνεργασία υποστηρίζεται με περιορισμένο αριθμό κονδυλίων τα οποία αν δεν υπήρχαν οι υποστηριζόμενες δραστηριότητες είτε δεν θα είχαν υλοποιηθεί είτε θα ενεργούσαν σε μικρότερο πεδίο εφαρμογής.

Το «Media» έχει βοηθήσει σημαντικά τον οπτικοακουστικό τομέα καθώς συνέβαλλε στην συνένωση διαφόρων κρατών-μελών. Έχει κυκλοφορήσει σημαντικός αριθμός ευρωπαϊκών έργων τα οποία προβλήθηκαν και σε άλλες χώρες, συμβάλλοντας στην προώθηση της πολυμορφίας του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Επίσης στόχος του τομέα ήταν η διεύρυνση της ψηφιακής αγοράς και της ευρύτερης πρόσβασης σε διαδικτυακό περιεχόμενο. Η προσπάθεια του «Media» είναι η καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών-μελών και η εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού, μέσω μέτρων τα οποία ευνοούν κυρίως τις χώρες με χαμηλό επίπεδο οπτικοακουστικών ικανοτήτων.

Όσον αφορά στο υποπρόγραμμα «Πολιτισμός» το μεγαλύτερο ποσοστό των δραστηριοτήτων δεν θα είχε υλοποιηθεί χωρίς την χρηματοδότηση της Ε.Ε.. Οι ΠΔΒ παρόλο που μπορούν να λειτουργήσουν ως αναπτυξιακά εργαλεία στις τοπικές και εθνικές οικονομίες, έχουν υποστεί περικοπές κρατικών δαπανών λόγω της οικονομικής κρίσης και πλέον και της πανδημίας Covid-19. Με την περικοπή των κρατικών δαπανών οι ΠΔΒ αναζήτησαν άλλες μορφές χρηματοδότησης όπως για παράδειγμα το crowdfunding, την εμπορευματοποίηση ορισμένων δράσεων, την αναζήτηση ιδιωτικών επενδύσεων, κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Επεξεργασία-Ανάλυση

5.1: Εισαγωγή

Η Πολιτική Συνοχής είναι η κύρια επενδυτική πολιτική της Ε.Ε., η οποία βοηθάει τις φτωχότερες χώρες να μειώσουν το χάσμα μεταξύ αυτών και των πιο πλούσιων χωρών. Το μεγαλύτερο μέρος της επιχορήγησης δίνεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, χωρίς όμως να αποκλείει τις πλούσιες χώρες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός, ότι πολλές από τις σημαντικότερες αλλαγές που πρέπει να γίνουν σε κάθε περιφέρεια, όπως για παράδειγμα, πιο πράσινες πόλεις, ή η παγκοσμιοποίηση κλπ, να αφορούν όλες τις χώρες ανεξαρτήτου οικονομικού υπόβαθρου.

Το κριτήριο που επηρεάζει το ύψος των χρηματοδοτήσεων σε κάθε περιφέρεια είναι φυσικά το πόσο δυνατή οικονομία έχει. Υπάρχουν και άλλα κριτήρια, όπως πχ οι μεταναστευτικές ροές ή οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, που επηρεάζουν το ποσοστό επιχορήγησης. Κατά κύριο λόγο όμως είναι οικονομικός και η Επιτροπή χρησιμοποιεί ως βάση για την κατανομή των πόρων την Eurostat. Ο πλούτος των περιφερειών κατανέμεται ως εξής:

- Σε Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες στις οποίες το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι χαμηλότερο του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε.
- Σε Περιφέρειες Μετάβασης, στις οποίες το κατά κεφαλήν ΑΕΠ βρίσκεται μεταξύ του 75% και του 100% του μέσου όρου της Ε.Ε.
- Και τέλος στις Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες, στις οποίες το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι υψηλότερο του μέσου όρου της Ε.Ε.

Η παραπάνω αναφορά αφορά την Περίοδο 2021-2027. Για την Περίοδο 2014-2020 υπήρχε μία μικρή διαφορά και οι Περιφέρειες σε Μετάβαση κυμαίνονταν μεταξύ 75% με 90% και από εκεί και έπειτα ξεκινούσαν οι Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες.

Η Επιτροπή έκανε αυτή την αλλαγή, καθώς οι Περιφέρειες σε Μετάβαση επιχορηγούνται περισσότερο από τις Ανεπτυγμένες Περιφέρειες, για το λόγο ότι οι Περιφέρειες αυτές επικαλούνται να αντιμετωπίσουν διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες μεγαλώνουν ολοένα και περισσότερο το χάσμα μεταξύ αυτών και των Ανεπτυγμένων Περιφερειών.

Στα επόμενα κεφάλαια γίνεται μία ανάλυση των στοιχείων της Eurostat σε τέσσερα υποπρογράμματα του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Επιλέχθηκαν δύο από το σκέλος του «Πολιτισμού» και δύο από το σκέλος «Media». Η επεξεργασία που έγινε είναι να επιλεγθούν οι επιχορηγήσεις που δεν είχαν συνεργασίες με άλλες χώρες αλλά ήταν μόνες τους. Οι προτάσεις για τον τομέα «Media» που επιλέχθηκαν είναι οι «Capacity Building» και «Festivals» και για τον τομέα του «Πολιτισμού», οι «Network» και «Platforms».

5.2: Capacity Building

Ο στόχος αυτής της πρόσκλησης είναι να δημιουργήσει μία δεξαμενή γνώσεων και ανάπτυξης ικανοτήτων έτσι ώστε να παρέχει εκπαίδευση και εμπειρογνομosύνη στις ομάδες του Πολιτισμού, αυξάνοντας την ποιότητα τους και ενισχύοντας την επιτυχία τους στην δουλειά τους. Η έλλειψη δεξιοτήτων και ικανοτήτων αποτελεί έναν σημαντικό μειονέκτημα όπου πολλοί καλλιτέχνες δεν μπορούν να προχωρήσουν επαγγελματικά και να αναδείξουν την δουλειά τους σωστά.

Παράλληλα είναι σημαντικό να προωθηθούν και οι μικρότερες πόλεις και όχι μόνο οι πρωτεύουσες, οι οποίες πάσχουν σε σχέση με τις πρωτεύουσες ως προς την εμπειρία και την τεχνογνωσία σε οποιοδήποτε τομέα του πολιτισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, έχει καταστεί εμφανής η ανάγκη της Επιτροπής να υποστηρίξει δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων και μάθησης για τους καλλιτέχνες. Κύριο μέλημα της Ε.Ε. με αυτή την δράση είναι να διαφυλάξει την αξιοπιστία και την πολιτιστική κληρονομιά της.

Ένας τομέας του Πολιτισμού που χρησιμοποίησε αυτό τον στόχο είναι οι Πολιτιστικές Πρωτεύουσες όπου προσπάθησε μέσω του στόχου αυτού να βρει επαγγελματίες από διάφορους κλάδους για να ενταχθούν στην ομάδα εμπειρογνώμων του, με στόχο την

δημιουργία ικανοτήτων και την γεφύρωση των ελλείψεων που μπορεί να υπήρχαν. Οι ομάδες και οι καλλιτέχνες θα μπορούν να αξιοποιήσουν αυτόν το στόχο με σκοπό να αναζητούν συγκεκριμένες γνώσεις και δεξιότητες για την κάλυψη των βασικών αναγκών του Πολιτισμού.

Ειδικότερα, αναζητούνται ειδικοί στους ακόλουθους τομείς: ανάπτυξη κοινού, επίλυση συγκρούσεων, διαχείριση αλλαγών, νομικά (συμπεριλαμβανομένων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συμφωνιών αδειοδότησης για τον πολιτισμό) και παρακολούθηση και αξιολόγηση στον πολιτιστικό τομέα. Απαιτούνται επίσης ειδικοί σε θέματα διαχείρισης, επικοινωνιών, συντονισμού και διεθνών σχέσεων.

Το 2014 έως το 2020 βλέπουμε μία προσπάθεια ένταξης των χωρών σε αυτόν τον στόχο. Συνολικά 23 χώρες εντάχθηκαν σε αυτό τον στόχο. Το 2014 ξεκίνησαν 18 χώρες και στην συνέχεια εντάχθηκαν άλλες 5: Η Λιθουανία, η Γεωργία, η Ρουμανία, η Πορτογαλία και η Βουλγαρία.

Οι περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες έχουν πάρει και μεγαλύτερες επιδοτήσεις, οι οποίες έχουν μοιραστεί σε διάφορες περιφέρειες της χώρας και όχι μόνο στις πρωτεύουσες. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσό χρηματοδότησης έχει δοθεί στις πρωτεύουσες-περιφέρειες των χωρών.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 1 οι επιδοτήσεις έχουν δοθεί στο μεγαλύτερο μέρος τους στις Περιφέρειες-Πρωτεύουσες. Οι χώρες που έχουν μοιράσει μεγαλύτερο μέρος επιχορήγησης και σε άλλες περιφέρειες είναι η Ιταλία, η Δανία και η Ιρλανδία, ενώ οι χώρες που έχουν μοιράσει γενικότερα επιχορηγήσεις σε διάφορες περιφέρειες σε μικρότερα ποσά είναι οι προαναφερθέντες και η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Τσεχία, το Βέλγιο και η Γερμανία.

Πίνακας 1: Capacity Building 2014-2020

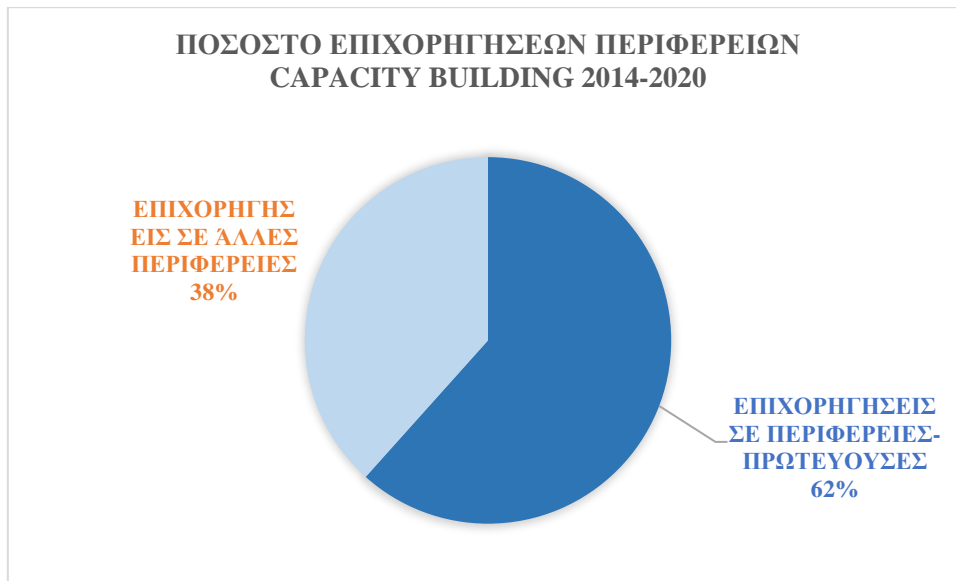
Capacity Building 2014-2020		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ- ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΚΡΟΑΤΙΑ		
Grad Zagreb	211.500,00	
ΕΛΛΑΔΑ		
Αττική	1.055.000,00	
ΙΤΑΛΙΑ		
Lazio	373.600,00	
Veneto		860.000,00
Friuli-Venezia Giulia		882.000,00
Liguria		253.600,00
Piemonte		2.856.476,00
Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen		1.271.149,00
ΣΥΝΟΛΟ	373.600,00	6.123.225,00
ΓΑΛΛΙΑ		
Île de France	4.655.766,66	
Alsace		120.000,00
Bretagne		160.000,00

Περιφερειακές Ανισότητες στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες και η επίδραση του Προγράμματος
«Δημιουργική Ευρώπη»

Languedoc-Roussillon		464.400,00
Pays de la Loire		60.000,00
Rhône-Alpes		435.380,00
ΣΥΝΟΛΟ	4.655.766,66	1.239.780,00
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ		
Inner London	2.838.034,34	
South West England		53.600,00
Greater Manchester		80.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	2.838.034,34	133.600,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ		
Noord-Holland	4.599.058,18	
ΤΣΕΧΙΑ		
Hlavní město Praha	1.713.051,26	
Kraj Vysočina		195.000,00
ΒΕΛΓΙΟ		
Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2.645.247,00	
Prov. Oost-Vlaanderen		340.000,00
ΔΑΝΙΑ		
The Capital Region of Denmark	620.000,00	
Central Denmark		1.276.103,06
ΙΡΛΑΝΔΙΑ		
Galway		1.423.984,94
ΠΟΛΩΝΙΑ		
Mazowieckie	3.048.325,00	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		
Sofia	237.000,00	
ΕΣΘΟΝΙΑ		
Tallinn	146.954,00	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ		
Berlin	6.472.834,83	
Bayern		2.870.900,00
Baden-Württemberg		912.500,00
ΣΥΝΟΛΟ	6.472.834,83	3.783.400,00
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ		
Bertrange		4.090.000,00
ΙΣΠΑΝΙΑ		
Madrid	1.000.000,00	
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		
Vilniaus apskritis	182.644,00	
ΓΕΩΡΓΙΑ		
Tbilisi	30.000,00	
ΡΟΥΜΑΝΙΑ		
Bucuresti	147.000,00	
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		
Espinho		57.500,00
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	29.976.015,27	18.662.593,00

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1: Ποσοστό Επιχορηγήσεων Περιφερειών Capacity Building 2014-2020

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Όπως παρατηρείται από το διάγραμμα 1 το σημαντικότερο κομμάτι των επιχορηγήσεων δόθηκε στις Περιφέρειες- Πρωτεύουσες των χωρών παρά στις υπόλοιπες περιφέρειες. Το ποσοστό που αναλογεί στο ποσό χρηματοδότησης των Περιφερειών-Πρωτεύουσών ανέρχεται στο 62% και το συνολικό ποσό επιχορήγησης σε 29.976.015,27€, ενώ για τις υπόλοιπες περιφέρειες σε 38% με ποσό 18.662.593,00€.

5.3: Festivals

Τα ευρωπαϊκά φεστιβάλ στοχεύουν στην αύξηση του ενδιαφέροντος του κοινού και στην προώθηση της κυκλοφορίας και της προβολής του μη εθνικού ευρωπαϊκού οπτικοακουστικού περιεχομένου.

Το 2021 η πρόταση για τα φεστιβάλ έχει ως στόχο:

- Την υποστήριξη της ανάκαμψης των φεστιβάλ που προβάλλουν σημαντικό ποσοστό μη εθνικών ευρωπαϊκών ταινιών και οπτικοακουστικών έργων, που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την πανδημική κρίση.
- Την αύξηση του αντίκτυπου των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών φεστιβάλ με στόχο την ενίσχυση της προώθησης, της διανομής και της κυκλοφορίας μη εθνικών ευρωπαϊκών ταινιών και οπτικοακουστικών έργων σε αυξανόμενο κοινό σε όλη την Ευρώπη.
- Την ενθάρρυνση της ανταλλαγής γνώσεων και μοντέλων βέλτιστων πρακτικών για συνεργασία μεταξύ των φεστιβάλ μέσω συντονισμένων/συνεργατικών δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην επέκταση και την ανανέωση του κοινού.
- Την Αξιοποίηση της ψηφιακής μετάβασης.
- Την περιγραφή των δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

Από τα παρακάτω δεδομένα, προκύπτει για τα Φεστιβάλ ότι την μεγαλύτερη επιχορήγηση έχει λάβει η Γερμανία. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν επιχορηγηθεί αρκετές Βαλκανικές Χώρες, ενώ πρέπει να επισημάνουμε ότι για το 2015 δεν υπάρχουν δεδομένα προς επεξεργασία.

Ο πίνακας 2 δείχνει ότι στην Σουηδία, στην Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν επιχορηγηθεί άλλες περιφέρειες και όχι η περιφέρεια-πρωτεύουσα, ενώ η Γαλλία, η Ισπανία, η Γερμανία, η Τσεχία και η Ελλάδα έχουν επιχορηγήσει το μεγαλύτερο μέρος τους σε άλλες περιφέρειες και όχι στις περιφέρειες-πρωτεύουσες.

Πίνακας 2: Festivals 2014-2020

FESTIVALS		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ- ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΣΟΥΗΔΙΑ		
Västra Götalands län		430.000,00
Skåne län		35.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		465.000,00
ΠΟΛΩΝΙΑ		
Mazowieckie	852.000,00	
Kujawsko-Pomorskie		101.000,00
Małopolskie		151.000,00
Wielkopolskie		60.250,00
ΣΥΝΟΛΟ	852.000,00	312.250,00
ΓΑΛΛΙΑ		
Île de France	114.000,00	
Bretagne		100.000,00
Pas-de-Calais		46.000,00
Languedoc-Roussillon		55.000,00
Nord - Pas-de-Calais		41.000,00
Pays de la Loire		220.000,00
Poitou-Charentes		356.000,00
Provence-Alpes-Côte d'Azur		281.000,00
Rhône-Alpes		256.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	114.000,00	1.355.000,00
ΕΣΘΟΝΙΑ		
Põhja-Eesti	438.000,00	
ΙΣΠΑΝΙΑ		
Madrid	17.500,00	
Andalucía		374.000,00
Cataluña		157.000,00
Comunidad Valenciana		35.000,00
Principado de Asturias		138.000,00

Περιφερειακές Ανισότητες στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες και η επίδραση του Προγράμματος
«Δημιουργική Ευρώπη»

ΣΥΝΟΛΟ	17.500,00	704.000,00
ΒΕΛΓΙΟ		
Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest	446.000,00	
Prov. Antwerpen		175.000,00
Prov. Oost-Vlaanderen		169.000,00
Prov. Vlaams-Brabant		125.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	446.000,00	294.000,00
ΦΙΛΑΝΔΙΑ		
Helsinki-Uusimaa	433.000,00	
Lappi		266.000,00
Pirkanmaa		33.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	433.000,00	299.000,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		
Lisboa	996.000,00	
Espinho		255.000,00
Norte		165.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	996.000,00	420.000,00
ΙΤΑΛΙΑ		
Emilia-Romagna		397.000,00
Lombardia		271.000,00
Friuli-Venezia Giulia		76.000,00
Toscana		76.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		820.000,00
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		
Vilniaus apskritis	611.000,00	
ΣΛΟΒΕΝΙΑ		
Osrednjeslovenska	532.000,00	
ΟΥΓΓΑΡΙΑ		
Budapest	226.000,00	
Borsod-Abaúj-Zemplén		35.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	226.000,00	35.000,00
ΓΕΡΜΑΝΙΑ		
Berlin-Brandenburg	628.600,00	
Baden-Württemberg		308.000,00
Sachsen		561.000,00
Munchen		156.000,00
Kassel		92.000,00
Chemnitz		181.000,00
Hamburg		190.000,00
Niedersachsen		255.000,00
Nordrhein-Westfalen		198.000,00
Schleswig-Holstein		304.000,00

Περιφερειακές Ανισότητες στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες και η επίδραση του Προγράμματος
«Δημιουργική Ευρώπη»

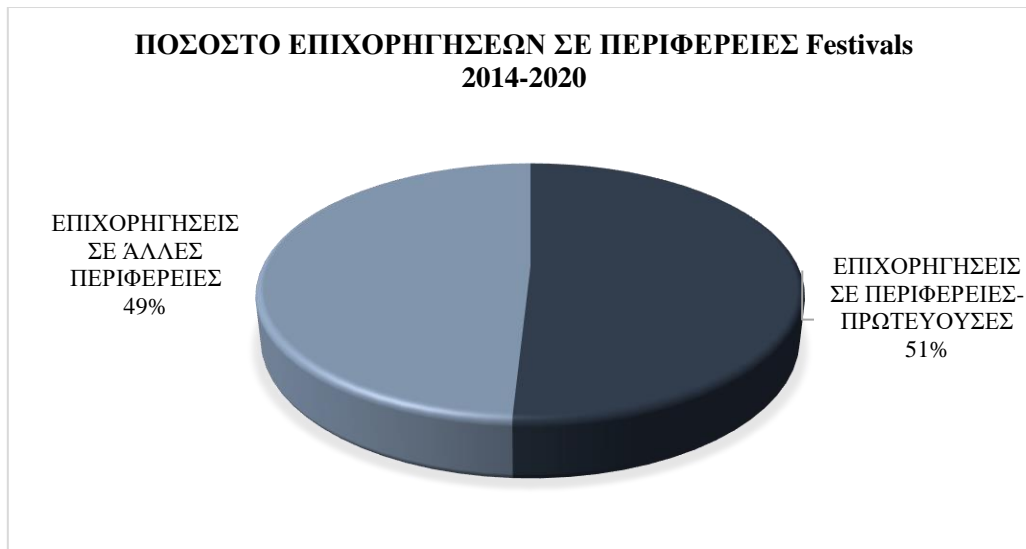
ΣΥΝΟΛΟ	628.600,00	2.245.000,00
ΤΣΕΧΙΑ		
Hlavní město Praha	552.000,00	
Kraj Vysočina		535.688,00
Zlínský kraj		419.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	552.000,00	954.688,00
ΑΥΣΤΡΙΑ		
WIEN	357.000,00	
Oberösterreich		303.000,00
ΡΟΥΜΑΝΙΑ		
București - Ilfov	495.000,00	
Centru		164.000,00
Transylvania		63.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	495.000,00	227.000,00
ΕΛΛΑΔΑ		
Attiki	203.000,00	
Pyrgos		46.000,00
Kentriki Makedonia		756.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	203.000,00	802.000,00
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		
София (Sofia)	378.000,00	
ΒΟΣΝΙΑ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ		
Bosnia And Herzegovina (SARAJEVO)	492.800,00	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ		
Noord-Holland	758.000,00	
Gelderland		131.000,00
Zuid-Holland		252.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	758.000,00	383.000,00
ΚΡΟΑΤΙΑ		
Grad Zagreb	624.000,00	
Gelderland		131.000,00
Zadarska županija		20.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	624.000,00	151.000,00
ΔΑΝΙΑ		
KOBENHAVN	522.000,00	
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ		
Dorset and Somerset		198.000,00
West Yorkshire		272.500,00
ΣΥΝΟΛΟ		470.500,00
ΣΛΟΒΑΚΙΑ		
Bratislavský kraj	50.000,00	
ΙΣΛΑΝΔΙΑ		
Höfuðborgarsvæði	244.000,00	

Περιφερειακές Ανισότητες στις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες και η επίδραση του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη»

ΣΕΡΒΙΑ		
Beograd	298.000,00	
Subotica		179.000,00
ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ		
Скопски (Skopski)	216.000,00	
ΜΟΛΔΑΒΙΑ		
Chisinau	35.000,00	
ΓΕΩΡΓΙΑ		
Tbilisi	178.000,00	
ΛΕΤΟΝΙΑ		
Rīga	117.000,00	
ΙΡΛΑΝΔΙΑ		
South-West (IE)		156.000,00
ΟΥΚΡΑΝΙΑ		
Kijev	138.000,00	
ΣΥΝΟΛΟ	10.951.900,00	10.575.438,00

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2: Ποσοστό Επιχορηγήσεων σε Περιφέρειες Festivals 2014-2020

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο συγκεκριμένο υποπρόγραμμα με βάση το διάγραμμα 2 έχει πολύ μικρή διαφορά στα ποσοστά επιχορήγησης των περιφερειών και δεν υπάρχει μεγάλη απόκλιση και κατ' επέκταση περιφερειακές ανισότητες.

5.4: Networks

Ένα υποπρόγραμμα του πολιτισμού είναι τα Δίκτυα. Τα δίκτυα συντελούν στην ενίσχυση της καλλιέργειας των ταλέντων, της καινοτομίας, της δημιουργίας θέσεων εργασίας κλπ. Το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» χρηματοδοτεί τα δίκτυα καθώς προσφέρουν σημαντικό έργο στα παραπάνω που αναφέρθηκαν.

Τα δίκτυα είναι ικανά να διασυνδέσουν οργανώσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη, να συλλέγουν και να διαχέουν πληροφορίες, πρακτικές, ιδέες και καινοτομίες για την ανάπτυξη του πολιτισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διαθέσει 1,46 δισεκατομμύρια σε επτά χρόνια για το πρόγραμμα «Δημιουργικής Ευρώπης». Με αυτή τη χρηματοδότηση, η ένωση σκοπεύει να προωθήσει την πολιτιστική πολυμορφία της Ευρώπης και να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων με σκοπό την προώθηση της έξυπνης βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης καθώς και την υποστήριξη των αξιών της ευρωπαϊκής ένωσης.

Τα ευρωπαϊκά πολιτιστικά δίκτυα είναι σημαντικά μέσα για την επίτευξη αυτών των φιλόδοξων στόχων. Τα δίκτυα είναι έμπειρες δομές βασισμένες σε μέλη που περιλαμβάνουν χιλιάδες φορείς εκμετάλλευσης και επαγγελματίες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβουλευεται τους επαγγελματίες και τους φορείς και μαζί χαράζουν την πολιτική της Ε.Ε. για τον πολιτισμό. Κύριο στόχο αυτής της πολιτικής είναι η διεθνοποίηση της σταδιοδρομίας των καλλιτεχνών και η διάδοση της τεχνογνωσίας, της ικανότητας και των δεξιοτήτων μεταξύ των καλλιτεχνών.

Τα δίκτυα μεταξύ των οργανισμών διασυννοριακά, έχουν βοηθήσει στην ανάπτυξη και την επιτυχία πολλών έργων που χρηματοδοτούνται από τη δημιουργική Ευρώπη, όπως έργα συνεργασίας ή νεοσύστατες πλατφόρμες που προσφέρουν υποστήριξη σε αναδυόμενους καλλιτέχνες, διασφαλίζοντας ότι αυτά τα έργα έχουν μακροχρόνια αποτελέσματα και ότι τα αποτελέσματά τους διαδίδονται σε μεγάλο κοινό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επενδύσει σε δίκτυα: 23 δίκτυα επιλέχθηκαν το 2014 για ένα πακέτο υποστήριξης τριών (3) ετών. Το 2017 αποφασίστηκε η αύξηση της υποστήριξης με τη χρηματοδότηση 28 δικτύων, συμπεριλαμβανομένων νέων οργανισμών που επιλέχθηκαν μέσω ανοιχτής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την περίοδο 2017-2020, μαζί εκπροσωπούν περισσότερους από 4.500 οργανισμούς σε 92 χώρες σε όλη την Ευρώπη και όχι μόνο και καλύπτουν όλο το δημιουργικό τοπίο. Συνολικά υπολογίζουμε ότι το πρόγραμμα Δημιουργικής Ευρώπης θα έχει επενδύσει 38 εκατομμύρια για την υποστήριξη δραστηριοτήτων δικτύου μεταξύ 2014 και 2020.

Τα ευρωπαϊκά δίκτυα είναι καθοριστικής σημασίας για τη δομή του προγράμματος. Τα δίκτυα είναι βασικοί εταίροι για την προώθηση συνεργειών με τα έργα συνεργασίας και πλατφορμών μας. Με τη βοήθεια αυτών των δικτύων, το πρόγραμμα στοχεύει στη διάρθρωση του κλάδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στην προώθηση της δικτύωσης επαγγελματιών σε διεθνές επίπεδο που προσφέρουν ευκαιρίες κατάρτισης και ανάπτυξης και παρέχει μια πλατφόρμα για την αξιοποίηση ανταλλαγών και τη διάδοση έργων και πρακτικών.

Όπως παρατηρούμε από τον παρακάτω πίνακα 3, στα δίκτυα δεν υπήρχε πολύ μεγάλη συμμετοχή σε χώρες. Μόνο 9 χώρες επιχορηγήθηκαν και από αυτές η Σλοβενία μόνο για το 2014-2015 καθώς και η Αυστρία και η Σουηδία κατέθεσαν τις προτάσεις τους από το 2017 και έπειτα. Την μεγαλύτερη συμμετοχή σε αυτό το Πρόγραμμα είχε το Βέλγιο και στην συνέχεια ακολουθεί η Γαλλία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι δυνατές χώρες οικονομικά έχουν μοιράσει μεγάλο μέρος της επιδότησης σε άλλες περιφέρειες και όχι μόνο στις πρωτεύουσες. Τέτοιες χώρες είναι η Γερμανία, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Ισπανία και η Σουηδία.

Πίνακας 3: Networks 2014-2020

Networks 2014-2020		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ- ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ		
Berlin	2.123.167,41	
Nordrhein-Westfalen		4.150.725,00
ΣΛΟΒΕΝΙΑ		
Osrednjeslovenska	486.440,00	
ΓΑΛΛΙΑ		
Île de France	4.743.719,27	
Pays de la Loire		668.712,00
Rhône-Alpes		888.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	4.743.719,27	1.556.712,00
ΒΕΛΓΙΟ		
Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest	17.687.511,97	
Prov. Limburg		785.925,00
Prov. Oost-Vlaanderen		999.681,44
ΣΥΝΟΛΟ	17.687.511,97	1.785.606,44
ΙΣΠΑΝΙΑ		
Cataluña		3.195.450,44
ΟΛΛΑΝΔΙΑ		
Zuid-Holland	1.745.035,94	
ΑΥΣΤΡΙΑ		
Wien	1.936.651,25	
ΣΟΥΔΙΑ		
Skåne län		1.000.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	28.722.525,84	11.688.493,88

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 3: Ποσοστό Επιχορηγήσεων σε Περιφέρειες Network 2014-2020

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Παρόλο που έγινε μία προσπάθεια διαμοιρασμού της χρηματοδότησης και σε άλλες περιφέρειες, το διάγραμμα 3 δείχνει ότι τελικά οι περιφέρειες-πρωτεύουσες πήραν το 71% της επιχορήγησης σε σύγκριση με τις άλλες περιφέρειες που είχαν μόνο το 29%.

5.5: Platforms

Το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη στηρίζει τις ομάδες από οργανισμούς (platforms), οι οποίες δραστηριοποιούνται στον χώρο προβολής και ανάδειξης ανερχόμενων Ευρωπαίων καλλιτεχνών και επαγγελματιών του πολιτισμού. Στόχος του υποπρογράμματος είναι η διασυνοριακή συνεργασία των οργανισμών για την προσέγγιση νέου κοινού (audience). Μέσω της διοργάνωσης ευρωπαϊκών εκδηλώσεων και του προγραμματισμού θα ενισχυθεί η πολιτιστική πρόσβαση και θα ενθαρρυνθεί η γνωριμία των εθνικών ακροατηρίων με άλλους Ευρωπαϊκούς καλλιτέχνες, όπως επίσης θα ενισχυθεί και η συμμετοχή του κοινού.

Το ποσό χρηματοδότησης ανέρχεται στα 33 εκατομμύρια ευρώ. Η κάθε πρόσκληση του προγράμματος έχει στόχο να υποστηρίξει 15 περίπου πλατφόρμες, οι οποίες θα καλύπτουν διάφορους πολιτιστικούς και δημιουργικούς φορείς.

Επιπλέον, τα προτεινόμενα projects θα πρέπει να στοχεύουν:

- στη δημιουργία πλατφόρμας αποτελούμενη από ένα συντονιστικό οργανισμό και μέλη,
- σε μία κοινή και συντονισμένη καλλιτεχνική στρατηγική για τη διασυνοριακή ανάδειξη ανερχόμενων καλλιτεχνών,
- στην χορήγηση οικονομικής υποστήριξης στις οργανώσεις-μέλη τους, προς αύξηση του αριθμού των υποστηριζόμενων αναδυόμενων καλλιτεχνών, καθώς και στην ενίσχυση της διαφορετικότητας, της ευρωπαϊκής διάστασης και της προβολής αυτών,

- στον προσδιορισμό του ορισμού του «ανερχόμενου καλλιτέχνη», βάσει του εκάστοτε project και πολιτιστικού τομέα εντός του οποίου εντάσσεται η πλατφόρμα,
- στη δαπάνη τουλάχιστον του 70% του ποσού που θα επιδοτηθεί ετησίως στον καλλιτεχνικό προγραμματισμό,
- στην υποστήριξη τουλάχιστον 50 ανερχόμενων καλλιτεχνών ετησίως και στην υιοθέτηση στρατηγικών για την αύξηση του αριθμού των μελών τους.

Οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας συνεργάζονται για να βοηθήσουν τους επαγγελματίες να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, να διεθνοποιήσουν τη σταδιοδρομία τους και να συμβάλουν στην ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού πολιτισμού και των δημιουργικών τομέων.

Το σχέδιο ευρωπαϊκών πλατφορμών είναι ένα από τα πιο καινοτόμα στο πρόγραμμα. Υπάρχουν πλατφόρμες για τον εντοπισμό πολλά υποσχόμενων ταλέντων μεταξύ των ανερχόμενων καλλιτεχνών, στους οποίους παρέχουν υποστήριξη, έκθεση και χρηματοδότηση για να ξεκινήσουν την καριέρα τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ανάπτυξη του κοινού είναι μία από τις βασικές προτεραιότητες του Προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Το πρόγραμμα πλατφόρμας ξεκίνησε το 2014 για την ενίσχυση και την ενδυνάμωση των πολιτιστικών οργανισμών (σύλλογοι, χώροι εκδηλώσεων, θέατρα, φεστιβάλ), με σκοπό να διαφοροποιήσουν τον προγραμματισμό τους και να προσφέρουν μια ευκαιρία σε ευρωπαίους καλλιτέχνες να βρίσκουν κοινό εκτός των χωρών τους.

Οι πλατφόρμες ενθαρρύνουν τη διακρατική συνεργασία μεταξύ μεγάλων και μικρότερων οργανώσεων στην Ευρώπη. Μαζί συμμετέχουν περίπου 300 οργανισμοί σε 36 χώρες σε όλη την Ευρώπη και όχι μόνο, και καλύπτουν ολόκληρο το δημιουργικό τοπίο. Συνολικά, υπολογίζουμε ότι το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη θα έχει επενδύσει 40 εκατομμύρια ευρώ σε δραστηριότητες υποστήριξης πλατφόρμας μεταξύ 2014 και 2020. Το σχήμα της πλατφόρμας στέφθηκε με επιτυχία. Από 5 πλατφόρμες που επιλέχθηκαν αρχικά το 2014, το πρόγραμμα υποστηρίζει πλέον 15 πλατφόρμες για την περίοδο 2017 έως 2020.

Αν και η πλειοψηφία αυτών των πλατφορμών λειτουργούν μόνο από το 2014 έχουν ήδη κάνει πραγματικό αντίκτυπο στη ζωή και τη σταδιοδρομία των αποφοίτων τους. 7 από αυτούς υπολόγισαν ότι λίγο περισσότεροι από 1.000 καλλιτέχνες πληρώθηκαν για σχεδόν 7.000 ημέρες της δουλειάς, 8 πλατφόρμες είχαν οργανώσει σχεδόν 800 εκθέσεις και παρόμοιες εκδηλώσεις. Η επιτυχία δεν σταματά εκεί, αυτοί οι απόφοιτοι, συνολικά περισσότεροι από 6.000 ανερχόμενοι καλλιτέχνες μέχρι σήμερα, κερδίζουν όλο και περισσότερη αναγνώριση στους τομείς τους και πολλοί από αυτούς – κυριολεκτικά εκατοντάδες – έχουν κερδίσει εθνικά και διεθνή βραβεία στους τομείς τους.

Οι πλατφόρμες καλύπτουν τομείς τόσο διαφορετικούς όπως η μουσική, η φωτογραφία, η αρχιτεκτονική, το τσίρκο, η ποίηση, το σχέδιο και η κατασκευή, ο χορός. Οι ορισμοί τους για τους ανερχόμενους καλλιτέχνες είναι τόσο διαφορετικοί όσο οι τομείς: ορισμένοι είναι νέοι, σε άλλους η ηλικία δεν αποτελεί εμπόδιο. Μερικοί εγκαταλείπουν την επίσημη εκπαίδευση, σε άλλα η επίσημη εκπαίδευση δεν είναι απαίτηση.

Όλοι οι απόφοιτοι των πλατφορμών μοιράζονται ταλέντο και αυτό που προσφέρουν οι πλατφόρμες είναι η έκθεση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι πλατφόρμες χρησιμοποιούν διαφορετικούς μηχανισμούς για την προώθηση των αναδυόμενων ταλέντων: προσφέρουν διαγωνισμούς, εκθέσεις, φεστιβάλ μαζί με καθοδήγηση και καθοδήγηση από καταξιωμένους καλλιτέχνες και δημιουργούς του χώρου.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2014 οι χώρες που χρηματοδοτήθηκαν για τις πλατφόρμες ήταν μόλις πέντε. Η Σλοβενία, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Τσεχία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το 2015 βλέπουμε μία αύξηση στις χώρες καθώς το πρόγραμμα αρχίζει να γίνεται περισσότερο γνωστό. Προστίθενται η Ολλανδία και το Βέλγιο, καθώς επίσης η Σλοβενία και το Ηνωμένο Βασίλειο αυξάνει τις προτάσεις του για τις πλατφόρμες Από το 2017 και μέχρι το 2020 αυξάνονται οι χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό. Οι χώρες ανέρχονται σε έντεκα με τις Σλοβενία, Γαλλία, Βέλγιο και Ολλανδία να αυξάνουν τις συμμετοχές τους και να παίρνουν παραπάνω επιχορηγήσεις.

Με βάση τον πίνακα 4 παρατηρούμε ότι η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Λιθουανία και η Ολλανδία μοιράσανε την επιχορήγηση και σε άλλες περιφέρειες με την Ισπανία, την Λιθουανία και την Ολλανδία να έχουν δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στις άλλες περιφέρειες.

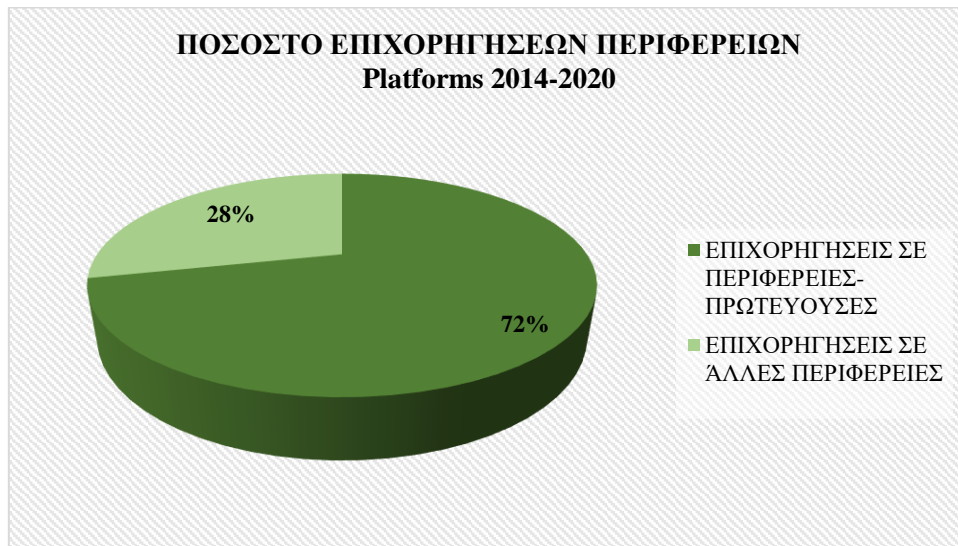
Πίνακας 4: Platforms 2014-2020

Platforms 2014-2020		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ- ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΒΕΛΓΙΟ		
Région de Bruxelles-Capitale/Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5.500.000,00	
ΓΑΛΛΙΑ		
Île de France	4.000.000,00	
Provence-Alpes-Côte d'Azur		1.500.000,00
ΓΕΡΜΑΝΙΑ		
Sachsen-Anhalt		1.932.000,00
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ		
London	3.340.200,00	
Abersystwyth		955.425,56
ΙΣΠΑΝΙΑ		
Cataluña		2.000.000,00
ΚΡΟΑΤΙΑ		
Zagreb	1.999.695,63	
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		
Kauno apskritis		2.000.000,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ		
Noord-Holland	1.972.806,12	
Groningen		3.000.000,00
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ		
Lisboa	1.999.995,27	
ΣΛΟΒΕΝΙΑ		
Osrednjeslovenska	6.307.353,38	

ΤΣΕΧΙΑ		
Hlavní město Praha	3.467.237,17	
ΣΥΝΟΛΟ	28.587.287,57	11.387.425,56

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 4: Ποσοστό Επιχορηγήσεων Περιφερειών Platforms 2014-2020

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Στο σύνολο των επιχορηγήσεων όμως και σε αυτό το υποπρόγραμμα τη μεγαλύτερη επιχορήγηση έχουν λάβει οι περιφέρειες-πρωτεύουσες με το ποσοστό να ανέρχεται στο 72% και οι υπόλοιπες στο 28%.

5.6: Σύνολο των Επιχορηγήσεων

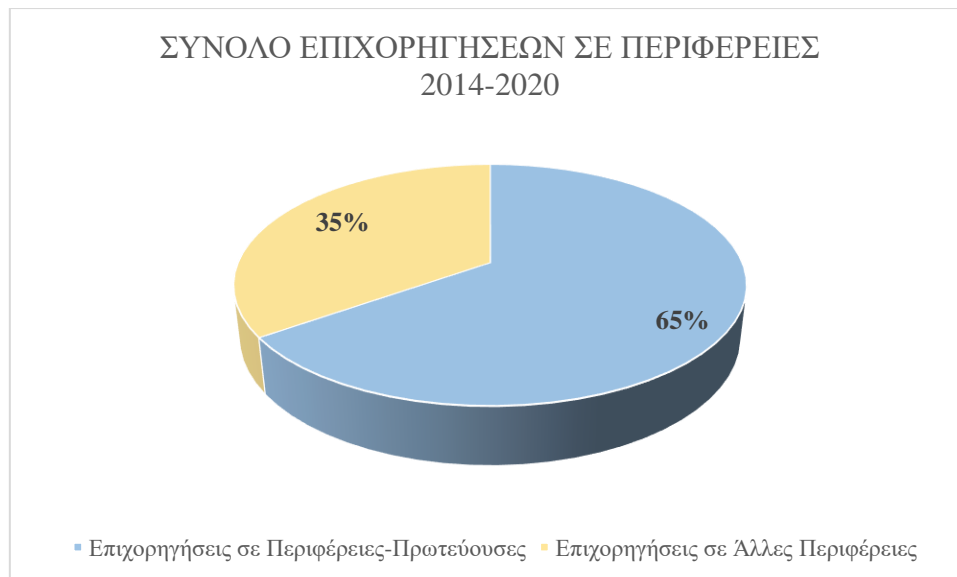
Με βάση όλη την ανάλυση παραπάνω, παρατηρούμε ότι παρόλες τις προσπάθειες για να επιδοτηθούν και άλλες περιφέρειες, τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό επιχορηγήσεων πήγε στις πρωτεύουσες-περιφέρειες. Ο λόγος είναι γιατί είναι πιο έμπειρες και εξειδικευμένες να γράφουν προτάσεις για να καταθέσουν στην Ε.Ε. Μεγάλο μέρος των εργαζομένων έχει μετακινηθεί προς τα εκεί, λόγω καλύτερων συνθηκών διαβίωσης, όπως επίσης και λόγω καλύτερων ευκαιριών εργασίας. Οι πρωτεύουσες προσφέρουν ποικιλομορφία, εξωστρέφεια και ανταγωνισμό με αποτέλεσμα να ενισχύεται η καινοτομία και η πολυπολιτισμικότητα. Τέλος οι πρωτεύουσες είναι περισσότερο ανεπτυγμένες οικονομικά, με αποτέλεσμα να μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα τα έργα. Ο πίνακας 5 που παρατίθενται παρακάτω, παρουσιάζει τα συνολικά ποσά και των τεσσάρων υποπρογραμμάτων που αναλύσαμε παραπάνω.

Πίνακας 5: Συνολικός Πίνακας Επιχορηγήσεων Project 2014-2020

2014-2020			
Project	Επιχορηγήσεις σε Περιφέρειες-Πρωτεύουσες	Επιχορηγήσεις σε Άλλες Περιφέρειες	Σύνολο
Capacity Building	29.976.015,27	18.662.593,00	48.638.608,27
Festivals	10.951.900,00	10.575.438,00	21.527.338,00
Network	28.722.525,84	11.688.493,88	40.411.019,72
Platforms	28.587.287,57	11.387.425,56	39.974.713,13
ΣΥΝΟΛΟ	98.237.728,68	52.313.950,44	150.551.679,12

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 5: Σύνολο Επιχορηγήσεων σε Περιφέρειες 2014-2020

Πηγή: Επίσημα στοιχεία από <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/ce-projects-compendium/>, ίδια επεξεργασία

Το Συμπέρασμα από τον πίνακα 5 αλλά και από το διάγραμμα 5 είναι ότι το σύνολο των επιχορηγήσεων πήγε στις πρωτεύουσες περιφέρειες και όχι σε άλλες. Όλα τα υποπρογράμματα καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα ότι το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» δεν είναι Πολιτικής Συνοχής και δεν έχει καταφέρει να μειώσει τις περιφερειακές ανισότητες.

Συμπεράσματα

Οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες δημιουργήθηκαν λόγω της διάθεσης και της προσφοράς των δημιουργών και ενός καταναλωτικού κοινού πρόθυμου για πολιτιστικά αγαθά. Στην σύγχρονη κοινωνία και με την εξέλιξη της τεχνολογίας οι ΠΔΒ δεν χρειάζονται μεγάλα χρηματικά κεφάλαια, αλλά ευστροφία, δεξιότητες, προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και καινοτομία. Με την εξωστρέφεια και την καινοτομία οι ΠΔΒ μπορούν να διαδώσουν στον κόσμο τις αξίες, τα ήθη και τα έθιμα της κάθε χώρας.

Η οικονομική κρίση και η πανδημία Covid-19 δοκίμασε τις ΠΔΒ και δημιούργησε οικονομική ζημιά καθώς πολλές εκδηλώσεις ακυρώθηκαν και θέατρα και μουσεία έκλεισαν. Προσπάθησαν για να βελτιώσουν την κατάσταση να δώσουν έμφαση στην τεχνολογία και στην δημιουργία νέων μορφών πολιτισμού. Ο σύγχρονος πολιτισμός είναι υποβαθμισμένος και δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής. Η τεχνολογία και η ψηφιοποίηση άλλαξε τον τρόπο παραγωγής και διανομής και μείωσε τα κόστη παραγωγής και έκανε τα προϊόντα πιο προσβάσιμα στους καταναλωτές. Η τεχνολογική ανάπτυξη έδωσε την δυνατότητα για μαζικές παραγωγές ενός έργου και κατά συνέπεια αύξηση του κέρδους.

Τα κράτη-μέλη και οι διάφοροι οργανισμοί στήριξαν την οικονομία των ΠΔΒ με την ανάπτυξη πολιτικών στήριξης για την μεγέθυνση της οικονομικής συνεισφοράς των ΠΔΒ στις εθνικές και περιφερειακές οικονομίες, για την ανάπτυξη της εξαγωγής των συμβολικών αγαθών και την διάχυση καινοτόμων πρακτικών στην υπόλοιπη οικονομία. Η Ε.Ε. χάραξε πολιτικές για την ενίσχυση των ΠΔΒ μέσω ανταποδοτικών ενισχύσεων και την δημιουργία του ανταγωνισμού μεταξύ των ιδρυμάτων του πολιτισμού. Αποτέλεσμα αυτού είναι η εύνοια των μεγάλων πολιτιστικών βιομηχανιών και όχι τόσο των καλλιτεχνικών ομάδων καθώς υστερούν να ανταγωνιστούν τόσο μεγάλα δρώμενα.

Η Ε.Ε. προσπάθησε να δημιουργήσει βάσεις για την ανάπτυξη στρατηγικής σχεδιασμού πολιτικών των ΠΔΒ για την βελτίωση και την δημιουργία ενός κατάλληλου λειτουργικού περιβάλλοντος και χαρτογράφησε τα οικονομικά και επιχειρηματικά χαρακτηριστικά των ΠΔΒ σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με σκοπό να χτίσει πλαίσια και στρατηγικές συνεργασίας για την χάραξη πολιτικών των ΠΔΒ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσε μεγάλη βάση στην περιφερειακή πολιτική ή Πολιτική Συνοχής. Παρ' όλα αυτά αναλύοντας την πορεία της Ε.Ε. παρατηρείται ότι προκύπτουν περιφερειακές ανισότητες στις χώρες, συνεπώς έπρεπε να δημιουργηθούν πολιτικές ώστε να έρθουν σε ισορροπία τόσο σε χωρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Συνεπώς προσπάθησε να ενισχύσει τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες για να μειώσουν τις ανισότητες με τις ανεπτυγμένες χώρες. Όμως ο προϋπολογισμός της Ε.Ε. δεν επαρκεί για την περιφερειακή σύγκλιση καθώς λόγω της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας παρέμεινε σταθερός με μία τάση μείωσης.

Η Ε.Ε. φιλοξενεί χώρες με διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης ως προς την γεωγραφία τους, την οικονομία τους και την πολιτική τους, συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ομοιογενής. Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ε.Ε. είναι έντονες και η χωρική κατανομή αποδεικνύει την ανάπτυξη και την κυριαρχία των μητροπολιτικών κέντρων και όχι της περιφέρειας.

Με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν περιφερειακές ανισότητες στις ΠΔΒ, το Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» παρόλο που προσπαθεί να συντελέσει στην μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και να προωθήσει τους οικονομικούς και πολιτιστικούς στόχους της Ε.Ε. μας δείχνει με βάση τα αποτελέσματα του ότι δεν είναι ένα Πρόγραμμα Συνοχής αλλά ένα ανταγωνιστικό πρόγραμμα. Αντιμετωπίζει το κάθε έργο ενός καλλιτέχνη σαν «οικονομικό προϊόν» και έχει υψηλό ποσοστό ιδιωτικής συμμετοχής με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό καλλιτεχνών και επιχειρήσεων που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες και κυρίως οι περιφέρειες- πρωτεύουσες παίρνουν τις μεγαλύτερες επιχορηγήσεις, περιφέρειες που έχουν την οικονομική δυνατότητα και μπορούν να ανταπεξέλθουν μακροπρόθεσμα και να ασκήσουν μεγαλύτερη επιρροή σε Ευρωπαϊκό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Το Πρόγραμμα δίνει έμφαση στην ανταγωνιστικότητα και παραμελεί την διακρατική συνεργασία και την ποικιλομορφία.

Βιβλιογραφία

- Adorno Theodor και Max Horkheimer (1996), Διαλεκτική του Διαφωτισμού μτφρ. Λ.Αναγνώστου, Νήσος, Αθήνα, σ.201-276
- Boix Rafael, Luciana Lazzeretti, José Luis Hervàs and Blanca De Migue (2011), Creative clusters in Europe: a microdata Approach,
- Cunningham Stuart (2001), «From cultural to creative industries, theory, industry and policy implications», Culturelink, Special issue 2001 Institute for International Relations, Ζαγκρεμπ. σ. 19-32.
- Florida Richard (2002), The Rise of the Creative Class: And How it's transforming work, leisure, community and everyday life, Perseus Book Group, Νέα Υόρκη
- Florida Richard (2002), «Bohemia and Economic Geography», Journal of Economic Geography, τομ. 2, τχ. 1, 2002, σ.55-71.
- Florida Richard (2005), Cities and the Creative Class, Routledge, Νέα Υόρκη
- Frey Bruno (2000), Arts and economics, analysis and cultural policy, Springer, Βερολίνο 2000
- Garnham Nicholas (1990), Capitalism and Communication, Sage London
- Garnham Nicholas (2000), «Afterword: The cultural commodity and cultural policy», Sara Selwood (επιμ.), The UK Cultural Sector, Policy Studies Institute, Λονδίνο
- Garnham Nicholas (2005), «From cultural to creative industries: an analysis of the implications of the “creative industries” approach to arts and media policy making in the United Kingdom», International Journal of Cultural Policy, τομ.11, τχ.1
- Habermas Jürgen (1989), The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society, MIT Press, Κεμπριτζ, Μασαχουσέτη
- Hesmondhalg David J (2008), «Cultural and Creative Industries», Tony Bennet και John Frow (επιμ.), the Sage Handbook of Cultural Analysis, Sage Publications, Λονδίνο
- KEA (2006), The economy of culture in Europe, Study prepared for the European Commission, Βρυξέλλες
- Klein Monika 1, Piotr Gutowski, Laima Gerlitz and Ewelina Gutowska (2021), Creative and Culture Industry in Baltic Sea Region Condition and Future
- Landry Charles και Franco Bianchini (1995), The Creative City, Demos, Λονδίνο 1995
- Landry Charles (2000), The Creative City, Earthscan Publishers, Λονδίνο
- Lorentzen Anne (2009), Cities in the experience economy, European Planning Studies, τομ.17, τχ.6 2009, σ.829-845
- Miede Bernard (1989), The Capitalization of Cultural Production, International General, Νέα Υόρκη
- Mommaas Hans (2004), «Cultural clusters and the post industrial city: towards the remapping of urban cultural policy» Urban Studies, τομ. 41, τχ. 3, Μάρτιος 2004, σ.507-532
- Primorac Jaka, Nina Obuljen, Koržinek, Aleksandra Uzelac (2017), The Place and Role of Culture in the EU Agenda. Policy Implications of the Culture Sub-programme of the Creative Europe Programme
- Unctad (2008), Creative Economy Report 2008, Παρίσι 2008
- Unesco (2009), Unesco Framework for Cultural Statistics, UNESCO, Καναδάς
- Unesco (2009), Measuring the Economic Contribution of Cultural Industries a review and assessment of current methodological approaches, 2009
- Unesco, Framework for Cultural Statistics Handbook No. 1

- Unesco, Understanding Creative Industries Cultural statistics for public-policy making.
- Αυδίκος Βασίλης (2014), οι Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες στην Ελλάδα, εκδόσεις Επίκεντρο
- Αυδίκος Βασίλης, Καλογερέσης Θανάσης, Ασημακοπούλου Δήμητρα (2016) κείμενα για την Δημιουργική Οικονομία, εκδόσεις Επίκεντρο
- ΙΜΕ ΓΣΒΕΕ (2018), Τάσεις και ανάγκες δεξιοτήτων στη δημιουργική και πολιτιστική βιομηχανία: Η περίπτωση του οπτικοακουστικού τομέα και των ζωντανών παραστάσεων,
- Μητσόπουλος Κ. – Μπαμπαλιούτας Λ. (2014), Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Περιφερειακή Πολιτική της Ε.Ε.
- Παπαδασκαλόπουλος Αθ. -Χριστοφάκης Μαν. (2016), Περιφερειακός προγραμματισμός και αναπτυξιακός σχεδιασμός, εκδόσεις Παπαζήση
- Πετράκος Γ.-Ψυχάρης Ι.(2016), Περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα, εκδόσεις Κριτική, 2^η έκδοση.
- Κανονισμός (Ε.Ε.) 2021/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2021 για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2021-2027) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1295/2013
- Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Μάρτιος 2019, Συνοπτική Περιπτωσιολογική επισκόπηση, Κατανομή των πόρων της πολιτικής Συνοχής στα μέλη την περίοδο 2021-2027,
- Κανονισμός (Ε.Ε.) αριθ. 1059/2003], Βρυξέλλες 2007, Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού NUTS
- Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Βρυξέλλες 2018, Ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2014-2020),
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Βρυξέλλες, 10.5.2007 COM(2007) 242 τελικό, Ανακοίνωση σχετικά με μια ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό σ' έναν κόσμο παγκοσμιοποίησης
- <http://creative-europe.culture.gr/>
- <https://www.eacea.ec.europa.eu>
- <http://ep.culture.gr>
- <https://ec.europa.eu>
- <https://www.consilium.europa.eu>
- <https://www.eetaa.gr>
- <https://www.culture.gov.gr>
- https://creativeconomy.britishcouncil.org/?_ga=2.193115565.1019837960.1631721710-148689981.1631721710